

NR 46

KWIECIEŃ 2022

ISSN 1506-6193

MUSEÍON

INFORMATOR MUZEUM ZIEMI LUBUSKIEJ W ZIELONEJ GÓRZE

1.

2.

3.

4.

5.

6.

1. Leszek Kania – dyrektor Muzeum Ziemi Lubuskiej
2. Wicemarszałek województwa lubuskiego Łukasz Porycki i dyrektor Leszek Kania
3. Wicemarszałek wręcza odznaczenia pracownikom Muzeum
4. Longin Dzieżyc – wicedyrektor Muzeum Ziemi Lubuskiej
5. Oprowadzanie po nowej ekspozycji Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX wieku
6. Prezentacja filmu dokumentującego kolejne etapy rozbudowy

Więcej informacji w numerze na stronach 38-39

CHIŃSKA NOC W MUZEUM

Alina Polak-Woźniak – Kolekcja obrazów haftowanych ze zbiorów Ambasady Chińskiej Republiki Ludowej w Polsce	4
Longin Dzieżyc – Sztuka chińska ze zbiorów Muzeum Narodowego w Szczecinie	5
Jacek Gernat – Udokumentować przemijanie: Chiny w obiektywie Edwarda Grzegorza Funkego	6
Renata Gresiuk-Kowalska – Prace plastyczne dzieci i młodzieży z Chin	7
Marta Hutnik, Alicja Błażyńska – Chiński wyścig. W poszukiwaniu miejsca	8
Renata Gresiuk-Kowalska – Chińczycy w darze podarowali światu wachlarze	9
Alina Polak-Woźniak – Pokaz parzenia herbaty	10
Grzegorz Wanatko – Konkurs wiedzy o Chinach pt. <i>Za Chiny tego nie zgadniesz</i>	10
Justyna Lubas-Wałęcka – Niezwykłe spotkanie z chińską kaligrafią	11

WYSTAWY

[red.] – <i>Moim zdaniem... wystawa biżuterii z komunikatem</i>	12
Longin Dzieżyc – <i>Święty Mikołaj – wszystkim radość</i>	13
Izabela Korniluk – <i>O Kobietach wiemy wszystko...</i>	14
[red.] – 20 lat Galerii Nowy Wiek	15
Longin Dzieżyc – Nowa aranżacja Galerii Sztuki Sakralnej	16
Renata Gresiuk-Kowalska – <i>Zawsze zielono, zawsze niebiesko</i>	17
Arkadiusz Cincio – <i>Konwisarstwo XVII-XX w. Zapomniane rzemiosło</i>	18
[red.] – <i>Ślady 1962-2021 – wystawa Tomka Kawiaka w Galerii Nowy Wiek</i>	19
Grzegorz Wanatko – <i>Od winiarni Briegera do cerkwi greckokatolickiej</i>	20
Jacek Gernat – <i>Helena Zadrejko – malarstwo. 50 lat pracy twórczej</i>	21
Arkadiusz Cincio – <i>Winnice lubuskie</i>	22
Igor Myszkiewicz – <i>Anna Gapińska-Myszkiewicz. Nastroje. Malarstwo i rysunek</i>	23
Longin Dzieżyc – <i>Para buch – koła w ruch. 150 lat kolei w Zielonej Górze</i>	24
[red.] – <i>Wyobraź sobie. Sztuka w zmieniającym się świecie, sztuka zmieniająca świat</i>	25
Izabela Korniluk – <i>Ilustrowana kronika Zielonej Góry</i>	26

WARSZTATY

Urszula Rogowska – <i>To, co dzieci lubią najbardziej. Moja zabawka</i>	27
Renata Gresiuk-Kowalska – <i>Wakacje w Muzeum. Spotkania z historią i sztuką</i>	28

KONKURSY

Renata Gresiuk-Kowalska – <i>Para buch – koła w ruch. 150 lat kolei w Zielonej Górze</i>	29
---	----

PROJEKTY

Justyna Lubas-Wałęcka – <i>Opowieści obrazów – dotknij, poznaj, posłuchaj...</i>	30
--	----

RECENZJE

Jacek Gernat – <i>Pejzaż z białymi plamami</i>	31
--	----

WYDARZENIA

Izabela Korniluk – <i>Obrona rozprawy doktorskiej Grzegorza Wanatko</i>	33
Alicja Błażyńska – <i>Spotkanie w gronie muzealników</i>	34
Emilia Ćwilińska – <i>Wybory nowych władz Towarzystwa Przyjaciół MZL</i>	35
Alicja Błażyńska – <i>Pamiątkowa tablica poświęcona Eckehardtowi Gärtnerowi</i>	36
Arkadiusz Cincio – <i>Posiedzenie Rady Muzeum Ziemi Lubuskiej</i>	37
Anitta Maksymowicz – <i>Wizyta gości z Haus Schlesien w Königswinter</i>	37
Alicja Błażyńska – <i>II Lubuski Kongres Muzeów. Zakończenie projektu rozbudowy i modernizacji Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze</i>	38
Urszula Rogowska, Emilia Ćwilińska – <i>Z życia Muzeum</i>	40

WYDAWCA –
MUZEUM ZIEMI LUBUSKIEJ
W ZIELONEJ GÓRZE

Redaguje zespół:

Anitta Maksymowicz, Alina Polak-Woźniak,
zdjęcia – Alicja Błażyńska, Mariusz Kowalski,
projekt okładki – Igor Myszkiewicz, redaktor
naczelna – Emilia Ćwilińska

Nakład: 150 egz.

Kolekcja obrazów haftowanych ze zbiorów Ambasady Chińskiej Republiki Ludowej w Polsce

Alina Polak-Woźniak

Kolekcja obrazów haftowanych ze zbiorów Ambasady Chin w Polsce, zaprezentowana na wystawie w Muzeum Ziemi Lubuskiej, odznacza się charakterystycznymi cechami chińskiego haftu ręcznego, takimi jak staranność wzoru, świeżość i czystość kolorów, bogactwo ściegów, a także kunsztem i finezją wykonania.

Haft – po chińsku *cixiu* 刺绣 – to sztuka tworzenia na materiałach za pomocą igły i kolorowych nici zaprojektowanych wcześniej ornamentów, które razem łączą się w dekoracyjne wzory.

Sztuka hafciarska narodziła się w Chinach stosunkowo wcześnie, bo już ponad 4 tys. lat temu, a jej największy rozwój przypadł na lata dwusetne p.n.e. Wraz z bogaceniem się społeczeństwa i kształtowaniem się klasy konsumentskiej, popyt i podaż na dzieła hafciarskie stale rosły. Z biegiem czasu hafty stały się stałym elementem ubioru ludności chińskiej, a rękodzieło hafciarskie stawało się coraz bardziej wyspecjalizowanym rzemiosłem i rozwijało się coraz dynamiczniej. Odkrycia archeologiczne pokazują, że hafty z tego okresu charakteryzowały się wysokim kunsztem wykonania i różnorodnością wzorów, których głównym motywem były piękne sceny.

„Cztery słynne hafty” to powstałe w połowie XIX w. określenie odnoszące się do wyrobów z Syczuanu, Kantonu oraz prowincji Hunan i miasta Suzhou, posiadających unikalne cechy artystyczne różniące się w zależności od miejsca ich stworzenia. I tak: dzieła pochodzące z Suzhou znane są ze swojej delikatności i elegancji, odznaczają się pięknymi wzorami o stonowanych kolorach. Ściegi wykorzystywane przez artystów są niezwykle finezyjne, ich wykonanie jest bardzo staranne, a przedstawione obrazy pełne życia. *Xiang* natomiast bazuje na tradycjach hafciarskich ludu z Hunan, charakteryzuje się realizmem w ukazywaniu tematów, jego kolory są jasne i żywe, często bazują na malarstwie chińskim. Styl takich haftów jest swobodny, najczęstsze motywy to chmury, góry, rzeki, pawilony, ptaki i zwierzęta, w tym tygrysy i lwy, których sierść haftowana jest za pomocą specjalnego ściegu. W Chinach powszechnie mówi się, że „kwiaty na haftach *xiang* pachną, ptaki śpiewają, tygrysy biegają, a ludzie opowiadają historie”. *Shu* to ogólne określenie na wyroby hafciarskie pochodzące z Syczuanu, a głównym materiałem wykorzystywanym przez artystów do ich tworzenia były satyna i barwiony jedwab, zaś najczęstszymi motywami pejzaże, postacie, kwiaty, ptaki, owady i ryby. Hafty *shu* były tworzone za pomocą ponad 100 różnych

Jeden z prezentowanych obrazów *Pies i pomelo*, haft dwustronny

rodzajów ściegów, odznaczały się żywą ornamentyką, jasnymi kolorami i wrażeniem trójwymiarowości, szycie było płaskie i staranne, a ornamenty błyszczące.

Jeśli chodzi o ściegi chińskich haftów, to są one niezwykle różnorodne – istnieją 43 różne typy ściegów, należących do dziewięciu kategorii. Za ich pomocą można na rozmaite sposoby organizować układ nici, co daje artystom szerokie możliwości twórczej ekspresji. Główne rodzaje to *luan*, *pan*, *tao*, *bian*, *ping*, *rao*, *shi*. Tradycyjna metoda haftu ręcznego ściegiem *luan* została przekształcona w maszynową metodę haftu komputerowego, tworząc w ten sposób nową udoskonaloną wersję tradycyjnego rzemiosła. Ścieg *pan* służy do tworzenia poskręcanych wzorów, zaś w przypadku ściegu *ping* zamiast jedwabnych wykorzystuje się nici złote i srebrne. Ścieg *rao* to metoda tworzenia haftów poprzez splatanie nici i wiązanie ich w supełki.

Ponad 40 eksponowanych przez pięć miesięcy w Muzeum dzieł to prace dotyczące różnych tematów, od przyrody – pejzaże, kwiaty, drzewa, zwierzęta, poprzez postacie ludzkie, po tradycyjne motywy chińskie połączone z kaligrafią. Warto zauważyć, że niektóre z obrazów zostały wykonane haftem dwustronnym, co umożliwia ich prezentację oraz percepcję w przestrzeni. Wystawę uzupełniają ponadto oryginalne chińskie wachlarze dekorowane scenami rodzajowymi.

Tytuł: Kolekcja obrazów haftowanych ze zbiorów Ambasady Chińskiej Republiki Ludowej w Polsce

Czas trwania: od 15 V – 26 X 2021

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: dr Alina Polak-Woźniak

Sztuka chińska ze zbiorów Muzeum Narodowego w Szczecinie

Longin Dzieżyc

Noc Muzeów organizowana w MZL w 2021 roku miała na celu przybliżenie cywilizacyjnych osiągnięć Państwa Środka. Chiny, postrzegane dzisiaj jako „fabryka świata”, należą do państw o najbogatszej, sięgającej czasów neolitu tradycji kulturowej. Stąd ważnym elementem wydarzenia była prezentacja zabytków nawiązujących do historii i tradycji tego kraju, wypożyczonych z Działu Kultur Pozaeuropejskich Muzeum Narodowego w Szczecinie.

Szczególne znaczenie na wystawie miały różnego rodzaju przedstawienia figuralne z wyobrażeniami Buddy, który reprezentuje jedną z ważniejszych religii Chin. Najstarsza z eksponowanych rzeźb to marmurowa głowa powstała w okresie Dynastii Tang, między rokiem 618 a 907. Do najpopularniejszych należały figury Buddy z brązu, często złożone i zdobione kamieniami. Także z okresu między VII a X wiekiem pochodziła kamienna rzeźba siedzącej kobiety oraz dwie figurki grobowe. Znacznie późniejsze i o innym charakterze były już wyobrażenia wysokich urzędników, wykonane zarówno ze złoczonego i barwionego brązu oraz polichromowanego drewna. Wystawę otwierał najstarszy obiekt, starożytny, powstały między rokiem 1150 a 480 p.n.e. Również z brązu wykonane były już znacznie późniejsze kadzielnice, cechowała je zróżnicowana wielkość i stylistyka.

W grupie niewielkich przedmiotów o dużych walorach dekoracyjnych znalazło się efektowne puzderko wykonane w technice emalii komórkowej. Jego wieko ozdobił motyw rzeźbiarski z białego chalcedonu. Użytkowy charakter miała także fajka do palenia opium czy kamienna pieczęć. Natomiast ceramikę chińską, od wieków cenioną w Europie, na ekspozycji reprezentowały: gliniana amfora, porcelanowa waza malowana kobaltem oraz naczynia kamionkowe.

Prezentacja zabytków z Muzeum Narodowego w Szczecinie została wzbogacona zbiorami prywatnymi. Do wyrobów ceramicznych należała grupa wazonów i butli. Ich kobaltowe zdobienia ukazywały bogactwo dekoracyjnych motywów roślinnych i zwierzęcych, tak charakterystycznych dla chińskiej porcelany. Ciekawostką były naczynia typu kendi, umożliwiające wspólne picie bez dotykania ustami. W tej części eksponowaliśmy także charakterystyczne dla Państwa Środka przykłady wyrobów z czarnej i czerwonej laki, dioramę czy dzieła snycerskie. Ekspozycję zamykały dwa hafty. Pierwszy przedstawiał założenie ogrodowe, które od wieków tak fascynowały i inspirowały Europejczyków. Z kolei drugi – pandę, obok smoka, znanego od wieków symbolu Chin, nowy, znacznie łagodniejszy emblemat tego kraju.

Tytuł: *Sztuka chińska ze zbiorów Muzeum Narodowego w Szczecinie*

Czas trwania: od 15 V – 26 X 2021

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: dr Longin Dzieżyc

Przedstawienie Buddy

Chiński instrument muzyczny – dzwon typu chung

Udokumentować przemijanie: Chiny w obiektywie Edwarda Grzegorza Funkego

Jacek Gernat

Uchwycić to, co nieuchwytnie, opisać to, co wymyka się słowom... [...] Rzadko zdarzają się prezentacje, w których dobór zdjęć i tekstów jest tak konsekwentnie podporządkowany celowi nadrzędnemu – i w których występuje tak znakomity synergizm we współdziałaniu słowa z obrazem. Słowo bez obrazu byłoby tu martwe, a obrazy bez komentarza byłyby w znacznej części trudne do zrozumienia. Stwierdzenie Erazma W. Felcyna trafnie oddaje charakter wystawy fotografii Edwarda Grzegorza Funkego *Chiny – tradycja i kultura*, otwartej 15 maja 2021 roku w Muzeum Ziemi Lubuskiej, przy okazji pierwszej odsłony Chińskiej Nocy w Muzeum.

Prezentowany zbiór 50 zdjęć jest plonem dwóch podróży autora – artysty fotografika – po współczesnych Chinach, odbytych w pierwszej dekadzie XXI wieku. Zdjęcia te ujawniają wrażliwe, zarazem celne oko obserwatora, który portretuje różne zakątki Państwa Środka, zarówno miejsca ikoniczne, licznie odwiedzane przez turystów, zabytki takie jak Zakazane Miasto w Pekinie i starożytne posągi Terakotowej Armii w X'ian czy supernowoczesną dzielnicę drapaczy chmur w Szanghaju, zapierające dech w piersiach górskie krajobrazy, jak i zakątki niemal nieznanego szerszemu odbiorcy stykającemu się z kulturą chińską. Godne uwagi są zwłaszcza te ostatnie, które decydują o wyjątkowych walorach poznawczych fotografii Funkego: widoki ulic z tradycyjną zabudową miejską (tzw. hutongami), ulicznych handlarzy, tragarzy, rzemieślników, uczestników gry w madżonga, wieśniaczek pracujących w polu lub wracających z pracy, aktorów podczas przygotowań do spektaklu Opery Pekinńskiej, religijnych kobiet i mężczyzn w trakcie modłów bądź buddyjskich mnichów. Niezwykle istotnym aspektem narracji fotograficznej „opowieści” artysty o Chinach jest tematyka metamorfozy i przemijania; autor ukazuje bowiem świat, który podlega nieustannym przemianom: klasyczne pagody zestawione są z nowoczesną architekturą wieżowców, staroświecka barka rzeczna płynie na tle zakotwiczonej w porcie floty współczesnych statków oraz ogromnego osiedla wysokościowców w Hongkongu, przyodziany w tradycyjny strój mnich rozmawia przez telefon komórkowy. Co istotne, wiele zdjęć dokumentuje miejsca, które dziś zmieniły się bezpowrotnie bądź są w trakcie ciągłych zmian; dawna zabudowa ustępuje miejsca nowej, całe miasta i krajobrazy zmieniają się w błyskawicznym tempie. Dotyczy to również mieszkańców różnych regionów Chin; autor uchwycił wielu z nich przy tradycyjnych zajęciach, obyczajach lub praktykach religijnych – nierzadko odchodzących w przeszłość. Oddajmy w tym miejscu na chwilę głos samemu autorowi: *Chiny, nazywane Państwem Środka,*

Fragment ekspozycji

oraz Tybet – Kraj na Dachy Świata – fascynowały nas zawsze. W 2005 roku odbyliśmy pierwszą wyprawę do Chin. Zauroczeni tym krajem, wróciliśmy do niego w 2006 roku, poszerzając trasę wyprawy o Tybet.

Chiny to obecnie kraj rozwijający się bardzo dynamicznie. Tu rzeczy niemożliwe stają się możliwe. Olimpiada 2008 roku w Chinach spowodowała budowę gigantycznych obiektów sportowych, autostrad, infrastruktury turystycznej. Pociąga to za sobą wyburzanie całych fragmentów starej zabudowy. Znikają stare dzielnice – hutongi, na ich miejscu powstały olbrzymie „sypialnie” dla ludności masowo napływającej do miast. Dokonujące się w Chinach niezwykle przemiany ostatnich lat, w innych częściach świata trwałyby najmniej wiek. [...]

Fotografie Edwarda Grzegorza Funkego to nie tylko dokumentacja świata, który zmienia się i przemija. To także zdjęcia o dużych walorach artystycznych, które urzekają wielością barw odświętnych lub codziennych strojów Chińczyków, poruszają różnorodnością i kolorytem detali architektonicznych, zmiennością krajobrazów natury. Skupiają uwagę na twarzach ludzkich, tak indywidualnych w przypadku każdego „modela”: spracowanych, rozmodlonych, roześmianych lub zamyślonych. Artystyczna wrażliwość fotografika budzi w widzach cały wachlarz odczuć, od zachwyty, oszołomienia, niekiedy rozbawienia, po moment refleksji, zadumy. W wypadku tych ostatnich istotną rolę odegrały odautorskie komentarze towarzyszące poszczególnym fotografiom – słowa, które dopowiadają obraz w sposób szczególny, przybliżają bowiem nam, odbiorcom, wiele niuansów składających się na tradycję i kulturę Chin, tak silnie obecnych w globalnej popkulturze, zarazem tak bardzo nieznanymi i odległymi od naszych kulturowych kalek.

Tytuł: *Chiny – tradycja i kultura*, fotografie Edwarda Grzegorza Funkego

Czas trwania: 15 V – 26 IX 2021

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: Jacek Gernat

Prace plastyczne dzieci i młodzieży z Chin

Renata Gresiuk-Kowalska

Podczas Chińskiej Nocy Muzeów została zaprezentowana wyjątkowa wystawa pt. *Prace plastyczne dzieci i młodzieży z Chin*, która doskonale wpisała się w temat przewodni edycji, organizowanej w stylu chińskim. Ekspozycja przygotowana przez Dział Oświatowy MZL była niezmiernie rzadką okazją zaprezentowania oryginalnej twórczości młodego pokolenia mieszkańców tzw. Państwa Środka.

Na liczącą 48 prac ekspozycję złożyły się kompozycje malarskie, rysunki i grafiki z różnych chińskich miast takich jak: Pekin, Szanghaj, Xian, Tianjin, Zhanjiang czy Shenzhen. Prezentowane prace przyciągały uwagę zwiedzających różnorodną tematyką, warsztatem oraz wspaniałą kolorystyką. Wystawa umożliwiła ukazanie wyjątkowego bogactwa i różnorodności plastycznych realizacji w zestawieniu z prostotą i umiarem w doborze środków plastycznego obrazowania. Wszystko to pozwoliło w szerszym kontekście poznać wrażliwość młodych i uzdolnionych twórców w wieku 5-17 lat.

Przyglądając się z bliska tym plastycznym przedstawieniom, goście Chińskiej Nocy mieli okazję spojrzeć na ten daleki i egzotyczny kraj oczami dziecka. Mogli zobaczyć ciekawie przedstawione sceny z życia współczesnego zaobserwowane przez młodych twórców oraz te, odwołujące się do bogatej tradycji Chin. Uwagę przyciągała dekoracyjność dzieł oraz szczegółowe i precyzyjne wykonanie, co w kompozycjach malarskich i graficznych jest dość trudne do osiągnięcia przez młodsze dzieci.

Większość prac wyróżniała się obecnością, charakterystycznego w chińskich obrazach, elementu budowania kompozycji, jakim jest kontur. Ta ciemna linia kreślona piórkami lub spod pędzla towarzyszy często miękkim i rozmytym plamom, malowanym kolorowym tuszem lub akwarelą. Innym przykładem realizacji malarskich były prace z grubo nakładaną warstwą farby i linią wydrapywaną pędzlem. Wśród pojawiających się motywów dominowały chińskie krajobrazy, ludzie, zwierzęta, scenki rodzajowe ukazujące codzienną pracę i zabawę oraz architektura miejskich placów i ulic.

Pulsująca życiem i bogactwem kolorów ekspozycja zachwycała dojrzałością prac, wyobraźnią, ekspresją i wrażliwością plastyczną kilku- i kilkunastoletków. Prezentacji towarzyszyły także specjalnie przygotowane kolorowanki, które cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród najmłodszych gości i z pewnością były dobrym podsumowaniem ich wrażeń z odwiedzin w Muzeum podczas Chińskiej Nocy.

Filmowa relacja z wystawy pojawiła się na kanale YouTube oraz na stronie www.mzl.zgora.pl, natomiast na profilu facebookowym *Edukacja w muzeum* zamieszczone zostały wybrane dzieła młodych twórców, będące zaproszeniem do odwiedzenia naszej instytucji.

Zaprezentowane na wystawie prace zostały wypożyczone z Galerii i Ośrodka Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu, z którą Dział Oświatowy MZL nawiązał w tym roku współpracę. Galeria ta dysponuje obecnie największym zbiorem dziecięcej i młodzieżowej twórczości plastycznej w Europie, liczącym już ponad pół miliona prac w postaci rysunków, grafik, prac malarskich, kolaży, fotografii i rzeźb.

Dopełnieniem ekspozycji stała się tematyczna aranżacja z wykorzystaniem elementów dekoracyjnych wykonanych przez kuratora wystawy. Czerwono-złoty smok oraz chińska pagoda były wraz z czerwonymi lampionami interesującą formą wprowadzenia najmłodszych uczestników tegorocznej Nocy Muzeów do poznania chińskiej tradycji i kultury.

Tytuł: *Prace plastyczne dzieci i młodzieży z Chin*

Czas trwania: 15 V – 21 VI 2021

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: Renata Gresiuk-Kowalska

Fragmenty ekspozycji

Chiński wyścig. W poszukiwaniu miejsca

Marta Hutnik, Alicja Błażyńska

W trakcie drugiej odsłony Chińskiej Nocy w Muzeum, nastąpiło otwarcie wystawy fotografii Marty Hutnik *Chiński wyścig. W poszukiwaniu miejsca*. Autorka swoją ekspozycję opatrzyła podtytułem *Czy wszyscy zmieścimy się na Ziemi? Jak długo możemy chcieć więcej i więcej? Czy powrót do prostego życia jest możliwy?* dając widzowi trop, jak należy odczytywać jej prace.

Niemal co piąty mieszkaniec Ziemi jest Chińczykiem. Gwałtowny rozwój pcha mieszkańców wsi i małych miasteczek (w kontekście Chin „małe miasteczko” to miejscowość rzędu nawet miliona mieszkańców) do miast i wielkich aglomeracji. Łącznie w dwóch największych chińskich miastach – Pekinie i Szanghaju (na powierzchni zbliżonej do województwa zachodniopomorskiego) – mieszka ponad 45 milionów osób.

Ogromna liczba ludności wymaga od Państwa Środka ciągłego poszerzania granic miast. Prowadzi to do rozwarstwienia społecznego, niszczenia tradycji i środowiska naturalnego. Wyścig po własne mieszkanie okupiony jest często ogromnym finansowym wysiłkiem całej rodziny, w tym zadłużaniem się pokoleń. Chińskie rodziny stoją niejednokrotnie przed trudnymi decyzjami – zakup własnego mieszkania czy zabezpieczenie starości rodziców (system emerytalny właściwie nie istnieje)? Pozostanie w rodzinnej miejscowości, blisko swoich korzeni czy migracja do dużego miasta za pracą, pieniędzmi i lepszym życiem? Przy takiej skali zaludnienia właściwie wszystko w Państwie Środka urasta do rangi ogromnego wyzwania.

Wystawa prezentuje zdjęcia z lat 2008-2011 z Pekinu oraz z prowincji: Shaanxi, Hebei, Shanxi, Kuangxi, Yunnan, Sichuan, a także Hongkongu. Zdjęcia miast dają wyobrażenie o skali i gęstości zaludnienia. Fotografie stadionów i galerii handlowych prezentują symbole gwałtownie rosnącego konsumpcjonizmu. Natomiast ujęcia wsi obrazują przeszłość i pomagają zrozumieć, jaką cenę przyszło zapłacić Chińczykom za gwałtowny rozwój państwa. Fotografie świątyń pozwalają uchwycić wartości duchowe typowe dla mieszkańców wschodniej Azji i płynące z prostego stylu życia i kontaktu z naturą.

Tytuł: *Chiński wyścig. W poszukiwaniu miejsca*

Czas trwania: 25 IX – 17 X 2021

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: Alicja Błażyńska

Fotografie Marty Hutnik

Marta Hutnik (ur. 1984 roku w Zielonej Górze) – fotografka i architektka. Absolwentka Wydziału Architektury na Politechnice Wrocławskiej, trzy lata kariery zawodowej spędziła w Pekinie. Zaprojektowała tam setki tysięcy metrów kwadratowych budynków mieszkalnych i komercyjnych, nauczyła się komunikować po chińsku, pokochała tamtejszą kuchnię i przekonała się, że życie w tak zatłoczonym kraju... nie jest dla niej. Fotografia pozwala jej dokumentować budynki, ale również zogniskować się na człowieku, jego potrzebach, przeżyciach i troskach.

Chińczycy w darze podarowali światu wachlarze

Renata Gresiuk-Kowalska

Chińczycy w darze podarowali światu wachlarze – pod takim tytułem przebiegały ubiegłoroczne warsztaty plastyczne podczas drugiej odsłony Chińskiej Nocy w Muzeum. Przeprowadzone zostały 25 września 2021 pod kierunkiem artysty plastyka i pedagoga, Krystyny Betiuk, przy współpracy z Działem Oświatowym MZL.

Wprowadzeniem do warsztatów był interesujący wykład dotyczący historii wachlarza, który już od około 1600 roku p.n.e. stał się w Chinach powszechnie stosowanym przedmiotem codziennego użytku zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn. Podczas interesującej prezentacji można było usłyszeć m.in. o zastosowaniu wachlarzy na przykład w tańcu, zabawie i podczas walki oraz poznać ciekawostki związane z ewolucją kształtu wachlarza oraz zasadami jego używania na chińskim dworze cesarskim i wśród chińskich urzędników państwowych.

Mieszkańcy Państwa Środka uczynili z tych przedmiotów element swojej kultury. Do ich produkcji używali papieru, jedwabiu, piór, drewna, liści palmowych, kości słoniowej oraz szczególnie cenionego w Chinach kamienia ozdobnego, jakim jest biały nefryt. Dekoracje malowane na wachlarzach wywodziły się ze sztuki kaligrafii, ale znaczny rozwój zdobień nastąpił ok. VII w. n.e. po przejściu z Japonii formy wachlarza składanego.

Europejczycy zainteresowali się wachlarzami w wieku XVI – w epoce odkryć geograficznych. Poszczególne segmenty europejskich wachlarzy składanych były misternie malowane w motywy mitologiczne, biblijne, pasterskie, marynistyczne czy chińskie, a do ich produkcji stosowano pióra, kunsztownie wycinany pergamin i papier oraz klejnoty i szlachetne kruszce. Wachlarze dzięki temu miały coraz bogatszą formę i często kosztowały fortunę. Należały wprawdzie do akcesoriów modowych, ale mówiły też o statusie społecznym i były pomocne podczas spotkań towarzyskich. W XVIII wieku powstał tzw. sekretny język wachlarza, stosowany chętnie przez ówczesne damy, gdyż odpowiednie ustawienie tego akcesorium wyrażało ich zamiary, uczucia i stan ducha.

W Japonii wachlarz jest do tej pory rekwizytem w tradycyjnym tańcu, wzmacniającym ekspresję gestów tancerzy. Natomiast bez względu na kraj jest wielce pomocnym przedmiotem w ochładzaniu ciała i skrywaniu twarzy.

Uczestnicy muzealnych warsztatów z wielkim entuzjazmem przystąpili do ozdabiania wachlarzy ze sztucznego jedwabiu. Mieli oni do dyspozycji kolorowe, w tym metaliczne, farby akrylowe oraz pędzelki dostosowane do wykonywania precyzyjnych dekoracji. Warsztaty odbyły się w oddanej w 2021 roku do użytku nowej sali edukacyjnej naszego Muzeum, gdzie wyeksponowane zostały chińskie wachlarze oraz tradycyjna chińska sukienka quipao. W chińskim stroju wystąpiła też prowadząca warsztaty Krystyna Betiuk, nadając tym samym odpowiedni klimat twórczemu spotkaniu.

Wśród zainteresowanych dominowali uczniowie szkół podstawowych, ale do pracy twórczej przystąpili również dorośli oraz dzieci w wieku przedszkolnym. Na dekorowanych wachlarzach pojawiły się motywy roślinne, zwierzęce oraz abstrakcyjne. Z zapałem mieszano kolory i ozdabiano detale farbą złotą i srebrną. Dzięki ogromnemu zaangażowaniu wszystkich uczestników powstały prawdziwe dzieła sztuki, z którymi ich autorzy chętnie fotografowali się na tle ogromnego dekoracyjnego wachlarza.

Tematyka spotkania okazała się bardzo interesująca, a malowanie na wachlarzu rozbudziło wyobraźnię i pozwoliło odnaleźć radość tworzenia, o czym niejednokrotnie wspominali zwłaszcza starsi uczestnicy warsztatów. Wszyscy natomiast, bez względu na wiek, deklarowali swoją obecność w następnym roku – a więc do zobaczenia na kolejnej Nocy w Muzeum!

Krystyna Betiuk wraz z uczestnikami warsztatów

Podczas warsztatów

Pokaz parzenia herbaty

Alina Polak-Woźniak

Ceremonia parzenia herbaty w trakcie Chińskiej Nocy została przygotowana przez pochodzącą z Państwa Środka Yuhan Xue-Szaranek. Sara (to zachodnie imię Yuhan) poznała swojego obecnego męża, Piotra Szaranka, w Chinach, dokąd przyjechał on do pracy. Po kilkuletnim narzeczeństwie zawarli oni związek małżeński i obecnie mieszkają w Zielonej Górze z małą córeczką Dagmarą.

W trakcie spotkania Sara przy pomocy prezentacji multimedialnej opowiedziała o uprawie i sposobach produkcji herbaty zielonej, pu-erh oraz jaśminowej. W specjalnie przeznaczonych do tego naczyniach przygotowała następnie wspomniane trzy rodzaje tego cenionego od tysiącleci napoju. Sara opowiedziała o rozmaitych ciekawostkach związanych z parzeniem i degustacją herbaty, np. że oprócz specjalnego stolika, różnego rodzaju czajniczków i kubeczków, do zestawu herbacianego należą też małe figurki-maskotki, które mają charakter dekoracyjny. Każdy wybiera sobie taką ozdobę sam, zazwyczaj są to zwierzątka – smok, który przynosi szczęście albo króliczek. Warto wspomnieć, że podczas wspólnego picia herbaty wszyscy goście siadają wokół stołu, a gospodarz częstuje napojem każdego po kolei, zgodnie lub przeciwnie do kierunku wskazówek zegara. Pomija się tu hierarchię ważności czy starszeństwa, stosowaną u nas na uroczystych obiadach i przyjęciach. Oczywiście publiczność, która przybyła na pokaz, mogła skosztować zaparzonej już herbaty, a chętnych było tak wielu, że musiała zapanować zasada: kto pierwszy, ten lepszy.

Yuhan Xue-Szaranek podczas pokazu parzenia herbaty

Konkurs wiedzy o Chinach pt. *Za Chiny tego nie zgadniesz*

Grzegorz Wanatko

Dawno, dawno temu za wielkimi górami i za wielkim murem istniała się starożytna cywilizacja o bogatej historii i wielkich osiągnięciach... Ten bajkowy wstęp znakomicie oddaje bohatera tego tekstu. Mowa bowiem o prawdziwym państwie odgrodzonym od innych przez wysokie Himalaje i Wielki Mur.. Chińskie imperium przez wieki wyznaczało kierunki rozwoju nie tylko z uwagi na rozległe terytorium, ale przede wszystkim na swoją bogatą kulturę. Mimo wielu kontrowersji związanych z prowadzoną tam polityką, jest to kraj o wielu ciekawych obliczach, obecnie należący do wiodących gospodarek świata. To Chinom właśnie była poświęcona kolejna odsłona Nocy w Muzeum.

Goście z pewnością mieli interesujący wybór imprez towarzyszących wydarzeniu, jednak nie zapomnieli o tradycyjnym już punkcie muzealnych nocy, jakim jest konkurs wiedzy o państwie będącym bohaterem spotkania. Tym razem przebiegało on pod hasłem „Za Chiny tego nie zgadniesz”. W zabawie wzięło udział kilkadziesiąt osób pragnących wykazać się swoją wiedzą o Państwie Środka. Do finału zakwalifikowano 10 graczy, którzy szczęśliwie przebrnęli przez pierwszy etap rozgrywki. W drugiej części kwizu na uczestników zmagają czekały

Laureaci konkursu wraz z przedstawicielką PGNiG Oddział w Zielonej Górze – Dorotą Mundry

pytania z zakresu m.in. kultury, filmu, sportu czy turystyki w Chinach. Dla wytrawnych graczy pytania o Mao Tse Tung czy Wielki Mur nie stanowiły kłopotu, jednak najlepiej uczestnicy odpowiadali na pytania z kategorii „kuchnia chińska”, w której wszystkie udzielone odpowiedzi były prawidłowe. Można by sądzić, że mieszkańcy naszego regionu na co dzień stołują się w chińskich restauracjach. W zakresie geografii aż troje uczestników uzyskało znakomite wyniki notując jedynie po jednej błędnej odpowiedzi. Ostateczną klasyfikację wyłoniła dogrywka. W niej bezkonkurencyjna

okazała się pani Ola – sympatyczna studentka sinologii. Drugie miejsce zajął weteran muzealnych konkursów pan Albert. Podium laureatów uzupełniła pani Agnieszka, prywatnie mama głównej laureatki. Zwycięzcy finałowych zmagani otrzymali atrakcyjne nagrody, m.in. elektroniczne gadżety, jak dysk przenośny czy słuchawki. Wszyscy uczestnicy obdarowani zostali grammi planszowymi oraz ciekawymi wydawnictwami. Fundatorem nagród było Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo Oddział w Zielonej Górze.

Niezwykłe spotkanie z chińską kaligrafią

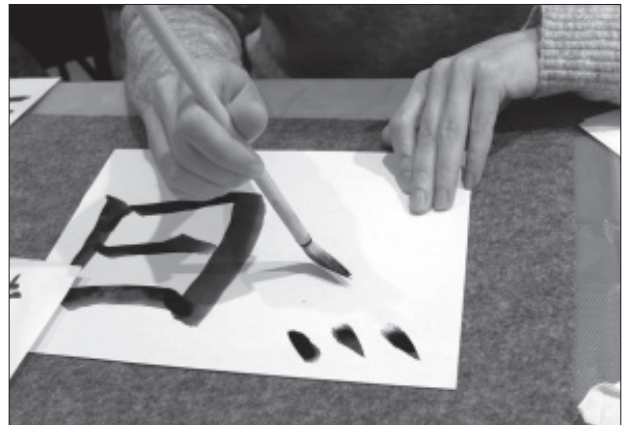
Justyna Lubas-Wałęcka

Jedną z wieczornych atrakcji Chińskiej Nocy w Muzeum były warsztaty tradycyjnej kaligrafii Państwa Środka. Poprowadził je Mirosław Gugała – nauczyciel liternictwa i dydaktyk w pracowni grafiki Instytutu Sztuk Wizualnych Uniwersytetu Zielonogórskiego. Jeszcze przed godziną 19.00 w sali edukacyjnej Muzeum pojawiły się pierwsze zainteresowane nauką ozdobnego pisania osoby. Wyznaczone stanowiska pracy szybko zostały zajęte, a salę wypełnił tłum zaciekawionych obserwatorów.

Pierwszą część spotkania stanowiła obszerna prelekcja prowadzącego na temat pisma i ewolucji litery jako znaku na przestrzeni dziejów. Mirosław Gugała zaprezentował za pomocą reprodukcji najśłynniejszych zabytkowych rękopisów najważniejsze różnice między pismem łacińskim a chińskim. Podzielił się także anegdotami na temat *czterech skarbów gabinetu* – papieru, pędzla, kamienia pisarskiego, przedmiotów niezbędnych do kreślenia, występujących tradycyjnie w domu każdego chińskiego uczonego.

Po kilkudziesięciu minutach opowieści uczestnicy przystąpili do ćwiczeń praktycznych. Wyposażeni w pędzle z koziego włosia, tradycyjny kruczo czarny tusz, wzorniki pisma oraz ryż zwykłego papieru (na rozruch dłoni) ochoczo zakasali rękawy do pracy. Okazało się, iż w sztuce kreślenia istotna jest kolejność pozostawianych śladów oraz pozycja ręki podczas pracy. W mig kolejne kartki papieru zapełniły się miękko rysowanymi symbolami oznaczającymi *usta*, *las*, *błogosławieństwo*. Gdy tylko pierwsze drżenia rąk zostały opanowane, nastąpiła zmiana papieru na bardziej odpowiadający tradycyjnej technice. Papier śniadaniowy jest cienki, delikatny i zbliżony do chińskiej bibuły.

Ukoronowaniem warsztatów były próby pisarskie, których śmiałkowicie podjęli się na oryginalnym, importowanym papierze ryżowym. Wszystkie realizacje prezentowały wysoki poziom zaangażowania, a wyśmienity humor towarzyszył uczestnikom warsztatów kaligraficznych przez cały czas ich trwania.

Mirosław Gugała i uczestnicy podczas warsztatów

Moim zdaniem... wystawa biżuterii z komunikatem

Ekspozycja była siedemnastą odsłoną projektu przygotowanego przez Marka Nowaczyka i Mariusza Pajączkowskiego, którego celem jest przywrócenie biżuterii zapomnianego komunikatu, narracji wyrażonej nowoczesnymi technikami i technologiami złotniczymi. Pomysłodawcy zauważyli bowiem, że od kilkunastu lat w polskiej sztuce złotniczej pojawiła się wyraźna tendencja do tworzenia biżuterii unikatowej, w której jedynym środkiem wyrazu jest forma.

W pierwszych wystawach brali udział wyłącznie artyści z Polski, jednak z czasem do projektu zaczęli dołączać autorzy z Europy oraz innych stron świata. Na wystawie w Zielonej Górze swoje prace prezentowali artyści z sześciu kontynentów.

Projekt „Moim zdaniem... biżuterii z komunikatem” jest próbą odejścia od schematów obowiązujących w wystawiennictwie. Organizatorzy nie narzucają ostatecznego terminu nadsyłania kompozycji, twórcy są zachęceni do tego przez cały czas trwania projektu. Dodatkowo artyści sami ustalają tematy, które ich najbardziej nurtują, dokuczają lub cieszą. Nie ma też kwalifikacji dzieł, jeżeli przedmiot spełnia warunki regulaminu, zostaje dołączony do kolekcji.

Prace na wystawie pogrupowane były tematycznie. „Každy z nas jest inny” – są odbiciem rozważań dotyczących relacji międzyludzkich, nienawiści w stosunku do rozmaitych grup czy środowisk.

„Człowiek a przyroda” – obrazują oddziaływanie człowieka na pozostałą część przyrody, miejsce człowieka w świecie natury.

„...o Polsce” – odzwierciedlają polaryzującą poglądów Polaków i destrukcję wspólnoty.

„O ludzkiej kondycji” – podnoszą problemy zdrowia oraz destrukcyjne oddziaływanie współczesnej cywilizacji na człowieka.

„Erotyka i problemy LGBT” – te obiekty prezentowane wyłącznie w wysokich witrynach.

Wernisaż zgromadził wielu zwiedzających

Przykłady kompozycji

Autorzy projektu zaprosili gości do aktywnego współudziału w wystawie. Každy zwiedzający mógł przykleić kropkę przy pracach (na szybach), jeśli wywołały w nim emocje.

[red.]

Tytuł: *Moim zdaniem... wystawa biżuterii z komunikatem*

Czas trwania: 2 X 2020 – 15 I 2021

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: Leszek Kania

Marek Nowaczyk – historyk sztuki, artysta złotnik. W 1979 roku zorganizował pierwszą w Polsce zbiorową wystawę współczesnego polskiego złotnictwa artystycznego, był „nadkomisarzem” (jak żartobliwie nazwali go uczestnicy) legnickich spotkań przez kolejnych osiemnaście lat. Tradycja ta jest aktualna do dziś – to najdłużej trwający cykl wystaw współczesnej sztuki złotniczej na świecie. Inicjator powstania w roku 1991 Stowarzyszenia Twórców Form Złotniczych (STFZ).

Mariusz Pajączkowski – artysta złotnik, prowadzący swoją pracownię od roku 1982. Członek STFZ od roku 1991, w latach 1997-2001 członek zarządu. Inicjator i organizator cyklów wystawienniczych „Współczesna Sztuka Złotnicza w Teatrze Współczesnym” w Warszawie za czasów Macieja Englerta (39 wystaw w latach 2006-2011). Od 2010 roku prowadzi własną Galerię Otwartą w Sandomierzu, gdzie zorganizował 86 wystaw. Współtwórca Festiwalu Krzemienia Pasiastego w Sandomierzu.

Święty Mikołaj – wszystkim radość

Longin Dzieżyc

Mikołaj to szczególny symbol Świąt Bożego Narodzenia, należy do najpopularniejszych świętych Kościoła Wschodniego i Zachodniego. Legendy przedstawiają go jako wzór dobroci i troski o bliźnich. Symboliczne obdarowywanie przez świętego pod osłoną nocy dało początek świątecznym podarunkom.

Obchody Świąt Bożego Narodzenia to czas radości, kiedy dzieci wyczekują gwiazdkowych prezentów, ale i dobra okazja do ukazania na wystawie czym i jak bawiono się 50, 100 czy 150 lat temu. Prezentowane eksponaty pochodziły ze zbiorów Miejskiego Muzeum Zabawek w Karpaczu. Dzieje zabawek są tak długie jak historia ludzkości. Pierwotnie były one bardzo proste, wykonane z gliny czy drewna, jak bączki, grzechotki, piszczałki czy figurki zwierząt. Popularne jo-jo narodziło się w Grecji i znane jest od blisko 2500 lat, a gra w piłkę sięga czasów archaicznych.

Średniowiecze przyniosło pierwsze zabawki mechaniczne, to wtedy także powstał konik na kiju oraz prezentowane na wystawie, lubiane również współcześnie, konie na biegunach. Do najstarszych zabawek należą klocki. Te ceramiczne znano już w Mezopotamii. Stały się popularne na przełomie XVIII i XIX wieku, jako bryły z kamienia. W latach 70. XVIII wieku pojawiły się też puzzle.

Wśród bardzo starych zabawek jest ulubiona przez dziewczynki lalka. Nawiązuje ona do najstarszych przedstawień figuralnych, które w wielu kulturach miały znaczenie kultowe i magiczne. Ich szczególną postacią była m.in. prezentowana na wystawie japońska lalka ludowa kokeshi – symbol młodości i dziewczęcego piękna. W XIX i XX wieku zabawę lalkami uatrakcyjniały mebelki z fortepianem, wózki, sanki czy domki. Na ekspozycji nie mogło zabraknąć popularnego misia, który jako zabawka jest znany od ponad 100 lat.

Przez wieki zabawki wykonywane były zarówno w domach, jak i przez rzemieślników jako zajęcie uboczne. Dopiero w drugiej połowie XIX wieku rozpoczęto we Francji i w Niemczech produkcję na skalę przemysłową. Pierwsze europejskie zabawki blaszane, lutowane lub łączone na zaczepek, powstały na początku XIX wieku. Światowym liderem w ich produkcji była niemiecka firma Märklin, założona w 1856 roku. Powstawały tam m.in. modele statków, samochodów czy kolejek.

Wystawa pokazała jak wiele współczesnych zabawek nadal korzysta z tradycyjnych wzorów, choć obecnie wykonuje się je z innych materiałów oraz wzbogaca o nowe funkcjonalności. Najbardziej znane, jak klocki Lego, lalka Barbie, kostka Rubika, pojazdy zdalnie sterowane (z dronami) czy gry komputerowe, są dostosowywane do obecnych warunków i często korzystają z nowoczesnych technologii.

Ekspozycję wzbogaciły prace dziecięce, które były efektem konkursu zorganizowanego przez Muzeum na najpiękniejszą kartę bożonarodzeniową.

Tytuł: *Święty Mikołaj – wszystkim radość*

Czas trwania: 10 XII 2020 – 31 I 2021

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: dr Longin Dzieżyc

Fragmety ekspozycji

O Kobietach wiemy wszystko...

Izabela Korniluk

Wystawa rysunków Kamili Szcześniak *O Kobietach wiemy wszystko...*, prezentowana była w Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze od 12 marca do maja 2021 roku. Na ekspozycję złożyło się ponad 100 prac artystki znanej w social mediach pod nickiem *nieładnierysuje*.

Dzisiejszy świat kobiet jest pełen sprzeczności. Z jednej strony staramy się nie podążać za tym, co dyktują media (np. Instagram czy Facebook), które mocno wyśrubowały oczekiwania wobec życia. Natomiast z drugiej strony, codziennie logujemy się na tych właśnie portalach, by podglądać rzeczywistość innych lub dzielić się swoją. Zdajemy sobie sprawę, że nie jesteśmy doskonałe, dlatego staramy się na zewnątrz pokazać swój nieco wyidealizowany obraz – podrasowane selfie, chwile szczęścia z kochającym partnerem, ulotne momenty złapane na koniecznie zagranicznych wояżach, osiągnięcia sportowe, sukcesy zawodowe, szczęśliwe dzieci...

Kamila Szcześniak tworzy rysunki o normalnych sprawach, o nieidealnym życiu, istniejącym obok wyidealizowanego świata social mediów. Dlatego są one tak trafne, życiowe i ujmują nas swoją prostotą oraz bezpośrednim przekazem. Kamila Szcześniak „pokazuje” prawdziwe życie każdej z nas!!! Jej główna bohaterka boryka się, tak jak my wszystkie, z problemami i wątpliwościami. Nie upiększa jednak tego,

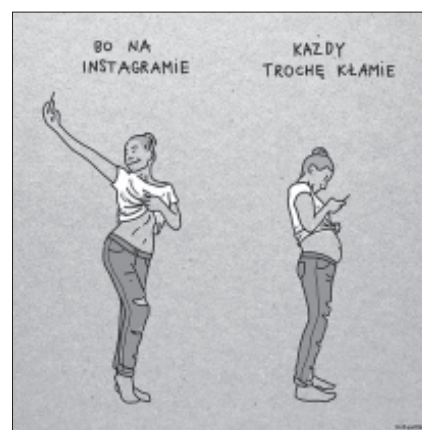
nie chce tego zmienić, pokazuje jak jest i robi to z dystansem i humorem. Można zaryzykować stwierdzenie, że w rysunkach manifestuje swoje niepowodzenia, zachwyca się nimi, nie upiększając ich. Nikt nie chwali się przegranymi, nieatrakcyjnym wyglądem, denerwującymi dziećmi czy niewiernym partnerem. Tego się nie robi, tego się nie pokazuje, to nie jest trendy! Bezsprzecznie każda z nas w rysunkach Kamili Szcześniak zobaczy siebie, tę prawdziwą, zmagającą się z codziennymi trudami, mającą ochotę pod koniec dnia otworzyć butelkę wina, by oderwać się od rzeczywistości choć na moment...

Rysunki Kamili Szcześniak poprawiają nam humor właśnie dlatego, że w tak prawdziwie soczysty i oczywisty sposób opowiadają o naszej nieidealnej rzeczywistości, którą tak skrzętnie skrywamy, a która jest udziałem każdej z nas. Są dla nas w pewnego rodzaju alternatywą wobec wysokich wymagań, jakie stawia kobietom XXI wiek. Stanowią odskocznnię od codzienności, dają możliwość bycia sobą, popatrzenia na ten

Kamila Szcześniak w MZL

wyimaginowany świat nieco z dystansem, wyzwalającą chęć nie uczestniczenia w tym doskonałym życiu i zdystansowania się od tego perfekcyjnego, wspianego, wyidealizowanego świata. Bo my wcale takie perfekcyjne być nie musimy. Możemy być *nieładne*...

Rysunki Kamili Szcześniak

Tytuł: *O Kobietach wiemy wszystko...* – rysunki Kamili Szcześniak
Czas trwania: 12 III – 2 V 2021
Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze
Kurator: dr Izabela Korniluk

Kamila Szcześniak (ur. 1987) ukończyła Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych w Poznaniu broniąc dyplom zawodowy w 2006 roku. Studiowała wzornictwo przemysłowe na ASP w Poznaniu na Wydziale Architektury i Wzornictwa, uzyskując dyplom magisterski w Pracowni Designu Inspirującego u prof. Bogumiły Jung w 2012 roku. Przedmiotem jej pracy magisterskiej była przestrzeń przeznaczona dla sektorów kreatywnych. Obecnie pracuje na stanowisku asystenta w Pracowni Designu Inspirującego prowadzonej przez prof. B. Jung. Prowadzi aktywną działalność z zakresu projektowania wnętrz, grafiki projektowej oraz ilustracji. Realizuje się poszukując przestrzennych odpowiedzi na potrzeby użytkownika, analizując wnętrza w kontekście ich struktury, aspektów funkcjonalnych oraz wartości estetycznych. Kładzie duży nacisk na oświetlenie projektowanych przestrzeni, jednocześnie pracując nad rozprawą doktorską dotyczącą oświetlenia biologicznego o tytule „Pozawzrokowe funkcje światła”, która traktuje o wpływie sztucznego oświetlenia na funkcjonowanie człowieka. Działa również w obszarze grafiki projektowej tworząc identyfikacje wizualne dla firm i instytucji. Ponadto jest aktywna na rynku ilustracji, tworząc je dla branży reklamowej i biznesu. Jej stronę z rysunkami na platformie Facebook oraz Instagramie obserwuje prawie 90 tysięcy użytkowników.

20 lat Galerii Nowy Wiek

Od 10 marca 2021 roku dostępna była wystawa *Galeria Nowy Wiek. 20 lat!*, będąca podsumowaniem dwóch dekad prezentacji sztuki współczesnej w zielonogórskim Muzeum.

Galeria sztuki współczesnej Nowy Wiek powstała w styczniu 2001 roku, wraz z początkiem nowego stulecia (stąd nazwa) jako integralna część struktury Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze. Koncepcja działalności Galerii ma ścisły związek ze specyfiką zbiorów Muzeum, które posiada bogatą kolekcję dzieł z zakresu sztuki współczesnej, pozyskaną m.in. dzięki odbywającym się w Zielonej Górze cyklicznym wystawom Złotego Grona i Biennale Sztuki Nowej. Wiąże się również z realizowaną w Muzeum od końca lat 70. ideą Galerii Autorskich – obrazujących wielość nurtów oraz sposobów artystycznego widzenia świata. Głównym celem realizowanych w Galerii wystaw czasowych jest prezentacja najnowszych zjawisk zachodzących w obszarze sztuki. Stąd też otwarcie na różne formy aktywności twórczej – od tradycyjnych dyscyplin (malarstwo, grafika, rzeźba) po aktualne, często niekonwencjonalne działania intermedialne (sztuka cyfrowa, interaktywna, fotografia, video, instalacje, performance). Program galerii z założenia jest eklektyczny. Ma on na celu ukazanie zróżnicowania i polifoniczności współczesnej plastyki.

Oprócz wystaw indywidualnych, jak choćby ekspozycje Rolanda Schefferskiego czy Mikołaja Smoczyńskiego, organizowane są tu również pokazy problemowe. Na przypomnienie zasługuje wystawa *Muzeum w galerii*, na którą złożyły się prace ważnych artystów współczesnych m.in. Leszka Knaflewskiego, Marcina Berdyszaka, Marka Glinkowskiego czy Kamila Kusowskiego. Prezentacja zyskała szeroki rezonans w środowisku plastycznym, którego obrazem były zarówno ciekawe dyskusje, jak i opracowania krytyczne. Wystawa *Marian Szpakowski – kontynuacja*, odnosząca się do tradycji plastycznych Zielonej Góry, to kolejna znacząca prezentacja grupowa. Wzięli w niej udział twórcy młodej generacji o zielonogórskich korzeniach (m.in. Basia Bańda, Jarosław Jeschke, Arkadiusz Ruchomski, Przemysław Matecki, Michał Jankowski, Stefan Hanćkowiak), którzy w nowy sposób odnieśli się do twórczości znakomitego artysty i animatora działań plastycznych.

W ciągu 20 lat działalności w Galerii Nowy Wiek swoje prace zaprezentowało 37 wybranych twórców. Na zaproszenie kuratora wystawy odpowiedzieli m.in. Maciej Berdyszak, Aleksandra Ska czy Jacek Jagielski. Ważną grupę uczestników stanowili artyści związani z Instytutem Sztuk Wizualnych UZ – Alicja Lewicka-Szczegół, Radosław Czarkowski, Paulina Komorowska-Birger, a także kilku młodszych twórców pracujących na uczelni.

Na ekspozycję złożyły się prace pochodzące z różnych zbiorów. Część z nich to obiekty muzealne, pozostałe – to prywatne lub wypożyczone od samych artystów. Dzięki temu można było obejrzeć dzieła bardzo współczesne, powstałe w ostatnich kilku latach, ale również i dużo starsze, jak choćby rysunek Grzegorza

Fragmety wystawy

Stachańczyka z końca lat 90. Warto nadmienić, że wystawa tego właśnie artysty inaugurowała działalność Galerii Nowy Wiek.

W latach 2001-2021 zorganizowano 95 wystaw. Kuratorem i osobą odpowiedzialną za program merytoryczny galerii jest Leszek Kania.

[red.]

Tytuł: *Galeria Nowy Wiek. 20 lat!*

Czas trwania: 10 III – 5 V 2021

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: Leszek Kania

Nowa aranżacja Galerii Sztuki Sakralnej

Longin Dzieżyc

Prowadzone w Muzeum prace modernizacyjne i remontowe były okazją do stworzenia nowej aranżacji Galerii Sztuki Sakralnej. Ta ekspozycja stała ukazuje zabytki kultury duchowej i materialnej regionu powstałe od XIV do końca XVIII wieku. Prezentujemy blisko 80 obiektów z zakresu rzeźby, malarstwa i rzemiosła, które tworzą dwa zespoły – późnogotycki i barokowy. Dominują rzeźby wolnostojące i ołtarzowe.

W pierwszej części eksponowane są dzieła gotyckie. W tym okresie Śląsk należał do regionów najbardziej otwartych na nowe, docierające z zachodu i południa Europy prądy kulturowe. Na ekspozycji prezentujemy przedstawienia ukrzyżowanego Chrystusa, Piety, Matki Boskiej z Dzieciątkiem, Matki Boskiej Bolesnej, świętej Anny Samotrzec, świętej Barbary czy świętego Sebastiana. Największymi obiektami są dwa ołtarze szafiaste – tryptyki z XV i XVI wieku. Niemal wszystkie dzieła powstały w anonimowych warsztatach snycerskich. Są wśród nich dwie rzeźby Mistrza ołtarza z Gościszowic, twórcy szeregu nastaw ołtarzowych znajdujących się w naszym regionie.

W drugiej części prezentujemy zabytki barokowe. Do zaniku bogatej w średniowieczu twórczości rzeźbiarskiej warsztatów śląskich przyczynił się rozwój reformacji oraz wojna 30-letnia. Centralnym akcentem tej ekspozycji są przedstawienia rzeźbiarskie i malarskie Świętej Rodziny. Obraz *Pocałunek Józefa* powstał według dzieła Michała Leopolda Willmanna – wybitnego śląskiego malarza barokowego. Szczególne znaczenie dla regionalnej tradycji mają wyobrażenia popularnego świętego Jana Nepomucena. Należy bowiem pamiętać, że dzieła sztuki sakralnej były dla mieszkańców Śląska szczególnym źródłem przekazu o charakterze religijnym, jak również nośnikiem określonych treści politycznych. Wzbogaceniem zabytków rzeźby i malarstwa są także dzieła rzemieślników, jak na przykład XVII-wieczne cyborium, wyroby konwisarskie oraz meblarstwo.

Zespół sztuki sakralnej eksponowany w Muzeum Ziemi Lubuskiej ukazuje wielopokoleniowy dorobek kulturowy regionu reprezentujący różne filozofie i style: ascetyczny i dydaktyczny w treści gotyk oraz przyciągający ekspresją, teatralnością i przepychem barok.

Fragmety ekspozycji stałej

Zawsze zielono, zawsze niebiesko

Renata Gresiuk-Kowalska

Zawsze zielono, zawsze niebiesko, to propozycja Działu Oświatowego MZL przygotowana w 2021 roku z okazji Międzynarodowego Dnia Dziecka. Tytuł wystawy został zaczerpnięty z Międzynarodowego Konkursu Twórczości Plastycznej Dzieci i Młodzieży, który jest organizowany, o różnym zasięgu i z różną częstotliwością, już od prawie czterdziestu lat przez Galerię i Ośrodek Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu. Główną ideą tego, znanego na międzynarodowej arenie plastycznej młodych twórców, konkursu jest szeroko rozumiana popularyzacja proekologicznych postaw oraz rozwijanie świadomości ekologicznej wśród dzieci i młodzieży.

Na wystawie w Muzeum Ziemi Lubuskiej, trwającej w dniach od 30 kwietnia do 13 czerwca 2021, zostało zaprezentowanych 75 prac, pochodzących z XX toruńskiego konkursu, którego tematem stały się OGRODY. Były to prace wybrane spośród ponad 11 400 propozycji, pochodzących z 49 krajów, co świadczy o wielkiej popularności i randze tej imprezy. Wszystkim edycjom konkursu *Zawsze zielono, zawsze niebiesko* przyświecają słowa J.W. Goethego: „Cała przyroda jest melodią, w której ukryta jest głęboka harmonia”.

Ogród tym razem stał się więc dla młodych twórców pretekstem do własnych swobodnych skojarzeń ze światem otaczającej nas fauny i flory. Te interpretacje pojawiły się na wystawie w postaci barwnych kompozycji malarskich i interesujących warsztatowo grafik. Przestrzeń ogrodu została ukazana jako miejsce kontaktu z bogactwem natury, ale też jako bezpieczna strefa relaksu oraz zabawy. Stał się on również wyjątkowym miejscem sprzyjającym niezwyklej podróży do krainy niczym nieograniczonej dziecięcej wyobraźni. Wśród autorów prezentowanych prac znalazły się dzieci w wieku przedszkolnym, uczniowie szkół podstawowych i średnich oraz uczestnicy zajęć w placówkach oświatowych i instytucjach kultury z różnych stron świata.

Międzynarodowy Dzień Dziecka był więc doskonałą okazją do zorganizowania tej wyjątkowej wystawy w naszym Muzeum i skonfrontowania twórczości oraz plastycznej wrażliwości dzieci polskich z artystycznym postrzeganiem i umiejętnościami ich rówieśników z innych krajów. Z pracami polskich autorów sąsiadowały na wystawie m.in. realizacje twórców z Argentyny, Azerbejdżanu, Bangladeszu, Indonezji, Chin, Korei, Czech, Łotwy, Indii, Meksyku, Peru, Rosji, Słowacji czy Ukrainy.

W ślad za tą różnorodnością geograficzną zagościły w sali wystawowej: kolor, kontrast, ekspresja oraz spokój bijący z niezwyklej prac monochromatycznych. Zwieżdżających zachwycała różnorodność interpretacji i poziom warsztatowy młodych artystów, przy czym niejednokrotnie

Fragment ekspozycji

zaskoczeniem był młody wiek autorów. Najmłodszy z nich miał zaledwie 5 lat.

Podczas zwiedzania wystawy wyróżniały się niezwykle przedstawienia zwierząt, które charakteryzowały się subtelnością i wyczuciem kreski oraz plamy barwnej w pracach młodzieży. Natomiast w dziełach najmłodszych przyciągała uwagę intensywność skonstrastowanych kolorów, kontur i detal. Lwy, mały, jelenie, ryby i wieloryby, konie, jaszczury, ptaki i owady w zestawieniu z polami, łąkami, ogrodami, lasami i wodą uzupełniała architektura oraz formy z pogranicza bajki i science fiction. Wiele osób doceniło też fakt, iż wystawa prezentowała prace oryginalne, pochodzące z tak wielu różnych krajów.

Ekspozycja została zrealizowana przy współudziale, wspomnianej wcześniej, Galerii i Ośrodka Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu, która po nawiązaniu kontaktów z kilkoma tysiącami ośrodków w ponad osiemdziesięciu krajach, dysponuje obecnie największym zbiorem dziecięcej i młodzieżowej twórczości plastycznej w Europie, liczącym ponad pół miliona prac.

Ze względu na wyjątkowość Dnia i z uwagi na dotychczasowe covidowe utrudnienia, które do tej pory blokowały swobodne zwiedzanie ekspozycji, Muzeum Ziemi Lubuskiej przygotowało miłą niespodziankę. Dzień Dziecka stał się mianowicie okazją do bezpłatnej wizyty dzieci wraz z opiekunami w naszym Muzeum, a każde dziecko otrzymało na powitanie lizaka i kolorową przypinkę z logo MZL, jako dodatek do bezpłatnego biletu.

Wystawa cieszyła się też dużym zainteresowaniem dorosłych, którzy podczas zwiedzania mieli okazję zapoznać się z oryginalnymi i rzadko prezentowanymi pracami dzieci i młodzieży z różnych stron świata.

Tytuł: *Zawsze zielono, zawsze niebiesko*

Czas trwania: 30 IV – 13 VI 2021

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: Renata Gresiuk-Kowalska

Konwisarstwo XVII-XX w. Zapomniane rzemiosło

Fragmety wystawy prezentowanej w Muzeum Ziemi Lubuskiej

Arkadiusz Cincio

15 maja 2021 roku została udostępniona wystawa stała pt. *Konwisarstwo XVII-XX w. Zapomniane rzemiosło*. Na ekspozycji prezentowanych jest 111 obiektów wykonanych w całości lub częściowo z cyny, pochodzących ze zbiorów Działu Winiarskiego i Działu Sztuki Dawnej Muzeum Ziemi Lubuskiej.

Początkowo cyna była wykorzystywana jako dodatek przy produkcji narzędzi brązowych. Jednak już w starożytności zaczęto wykonywać różnego rodzaju przedmioty z samej cyny. Do zalet tego metalu należała łatwość odlewania, co dawało możliwość wielokrotnego wykorzystania wyrobów cynowych w razie ich uszkodzenia. Aby poprawić właściwości fizyczne cyny dodawano do niej ołów. Proporcje obu metali były ściśle określone, a przyłapani na oszustwie (zbyt dużym dodatku taniego ołowiu) musieli oznaczać swoje wyroby puncą z kropką. Najstarsze wzmianki o produkcji naczyń cynowych i działalności cechu konwisarzy na Śląsku pochodzą z połowy XIV w. Do rozwoju tego rzemiosła przyczyniło się odkrycie złóż cyny w Saksonii i Czechach. Silnymi ośrodkami konwisarskimi na terenie dzisiejszego województwa lubuskiego były Żagań, Wschowa, Gorzów Wielkopolski, Międzyrzecz, a przede wszystkim Głogów. Od końca XVIII w. rzemiosło to zaczęło zamierać. Przyczyniła się do tego duża podaż tanich naczyń z porcelany, szkła i kamionki. Powoli i systematycznie zastawa cynowa wychodziła z mody.

Istotną część zbioru dawnego konwisarstwa Muzeum Ziemi Lubuskiej stanowią zabytki sakralne: świeczniki, misy chrzcielne, kielichy mszalne i ampułki. Największy zespół tworzą naczynia składające się na wyposażenie zielonogórskich cechów rzemieślniczych: talerze, kubki, kufle i konwie powstałe w okresie od XVII do XIX w. Bogate zdobienia dokumentują nie tylko umiejętności konwisarzy, ale także sławiać cechy, dla których zostały wykonane. Do najokazalszych obiektów wytwarzanych w tej grupie należy zaliczyć wilkomy. Miały one wiele różnorodnych form.

Prawie zawsze na czaszy umieszczano dwa poziome rzędy lwich głów. Służyły one jako zawieszki na monety i medale z dedykacjami. Wilkomy posiadały pokrywę, która najczęściej zwieńczona była figurą rycerza. Naczyń tych używano podczas uroczystości cechowych. Warto nadmienić, że wśród nazwisk rzemieślników wrytych na tych przedmiotach można odnaleźć przedstawicieli wielu rodów zasłużonych dla Zielonej Góry. Uwagę przyciąga misa wykonana przez zielonogórskiego mistrza Gottfrieda Ballacha (czasami jego nazwisko zapisywano też jako Bellach, Belach, Pallach, Polack). Oprócz niego w Zielonej Górze działało także kilku innych konwisarzy, w tym: Johann Georg Klippel, Johann Gottlieb Hoffmann oraz Abraham Ignaz Hülliger.

Mimo że w XIX w. konwisarstwo przeżywało istotny regres, to w dalszym ciągu z cyny wytwarzano przedmioty użytkowe: talerze, kubki, miarki nalewowe, lampy oliwne. Metal ten był też chętnie wykorzystywany do dekoracji naczyń szklanych i ceramicznych. Przykładem takich połączeń są kufle oraz dzbany z cynowymi pokrywkami i uchwytami. Krótkotrwałe ożywienie rzemiosła konwisarskiego przyniósł przełom XIX i XX w. Z okresu secesji pochodzą m.in. dzbany, puchary, patery, zegary.

W XX w. cyna systematycznie traciła na znaczeniu jako materiał do wyrobu naczyń. Dziś wytwarzane są z niej niemal wyłącznie przedmioty o charakterze pamiątkowym. Ciekawym przykładem jest pochodząca z drugiej połowy XX w. kolekcja medali autorstwa Leszka Krzyszowskiego. Ten uznany w Polsce i poza jej granicami medalier w swoich pracach w doskonały sposób wykorzystał możliwości, które daje ten metal.

Tytuł: *Konwisarstwo XVII-XX w. Zapomniane rzemiosło*

Czas trwania: od 15 maja 2021

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kuratorzy: dr Arkadiusz Cincio, dr Longin Dzieżyc

Ślady 1962-2021 – wystawa Tomka Kawiaka w Galerii Nowy Wiek

Tomek Kawiak, artysta obdarzony wyjątkową energią i twórczą obfitością, otworzył pod koniec maja 2021 roku w zielonogórskim Muzeum wystawę pt. *Ślady 1962-2021*. Ekspozycja prac znakomitego malarza, rzeźbiarza i performera, mieszkającego od ponad pół wieku we Francji miała charakter retrospektywny. Złożyły się na nią dzieła wykonane w różnych technikach: rysunki, kolaże, szkice, fotografie i instalacje. Wszystkie one to swego rodzaju trochy wiodące widza drogami, jakie przebył twórca. Tomek Kawiak należy do artystów, którzy potrafią sprostać niemal wszystkim wyzwaniom w obszarze sztuk plastycznych. Jest nazywany przez krytyków kronikarzem XX wieku.

Twórczość artysty od wielu dekad cieszy się uznaniem miłośników sztuki, czego wyrazem są wysokie notowania jego obrazów. Od teraz również i nasze Muzeum będzie mogło pochwalić się posiadaniem dwóch z nich. Tomek Kawiak przekazał bowiem do zbiorów Muzeum Ziemi Lubuskiej dwie prace prezentowane na wystawie. Dzieła artysty znajdują się w ważnych kolekcjach instytucjonalnych oraz prywatnych (m.in. Wojciecha Fibaka). Za jego nielicznymi w kraju wystawami podążają kolekcjonerzy, czego wyrazem była m.in. obecność na zielonogórskim wernisazu gości z Gdańska i Poznania.

Na otwarciu wystawy każdy przybyły obdarowany został prezentem w postaci cegły, będącej swoistą sygnaturą twórczości Artysty. Odbyła się również prezentacja dokumentalnego filmu Nataszy Ziółkowskiej pt. TATO (TAusche TOmek).

[red.]

Tytuł: *Ślady 1962-2021* – prace Tomka Kawiaka

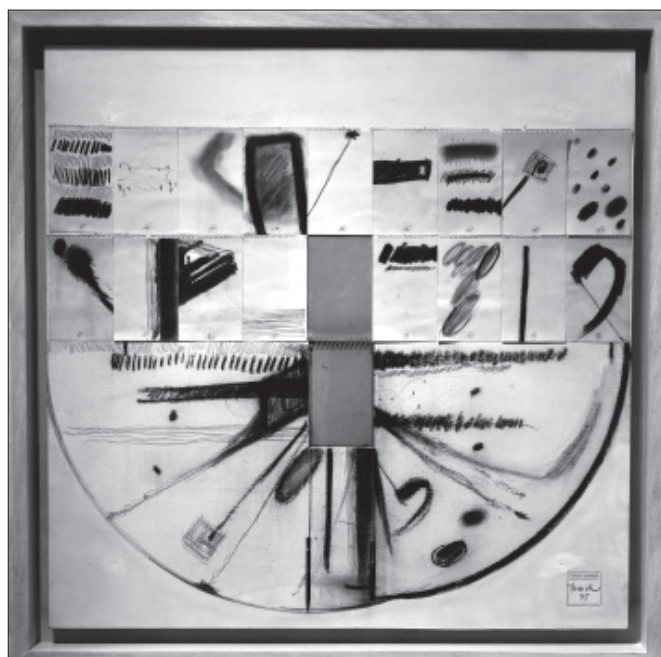
Czas trwania: od 26 V – 12 IX 2021

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: Leszek Kania

Tomek Kawiak i Leszek Kania

Jedna z prac podarowanych przez Tomka Kawiaka – *Szkicownik na dwóch Osiach*, 1975, assemblaż, technika mieszana, węgiel, papier, karton, przedmioty gotowe, płótno, drewno, szyba

Tomek Kawiak (ur. 1943 w Lublinie), absolwent warszawskiej ASP, gdzie w latach 1962-1967 studiował malarstwo i architekturę wnętrz. Dyplom uzyskał w 1968 roku. W latach 1968-1970 był asystentem w pracowni ceramiki na Wydziale Malarstwa macierzystej uczelni. Był jednym z pierwszych i najbardziej widocznych performerów swego pokolenia. Uważa się go za twórcę polskiego happeningu ekologicznego. Do historii sztuki polskiej przeszła zaprezentowana w 1970 roku akcja „Ból Tomka Kawiaka”, podczas której zabandażował okaleczone przez służby miejskie drzewa przy jednej z lubelskich ulic. W tym samym roku wyjechał do Paryża, gdzie w latach 1971-1973 kontynuował studia w École des Beaux-Arts. Równoległe ze studiami w 1971 roku zainaugurował wieloletnią akcją wymian pn. „Trock-Art”. Od 1976 roku prowadzi światową akcję tzw. cegłowania (briquetage) – podróżując po świecie zostawia „Cegłę Tomka Kawiaka” (cegła o wymiarach 20 x 10 x 3 cm, wypalona w czerwonej glinie i opatrzona pieczęcią) w miejscach swojego pobytu.

Ważnym motywem ikonograficznym Kawiaka są od początku lat 70. niebieskie dzinsy, które z czasem stały się swoistym fetyszem jego sztuki, podobnie jak zawartość kieszeni – jedno i drugie utrwalane w odlewach rzeźbiarskich, multiplach, obrazach, rysunkach itd. Opublikował kilkanaście albumów ze swoimi pracami malarskimi i rzeźbiarskimi. Wystawia na całym świecie, a jego dzieła znajdują się w licznych kolekcjach publicznych i prywatnych w Europie, Stanach Zjednoczonych, Ameryce Łacińskiej, Japonii, Chinach, Korei i Australii.

Od winiarni Briegera do cerkwi greckokatolickiej

Grzegorz Wanatko

18 czerwca 2021 w Muzeum Ziemi Lubuskiej nastąpiło otwarcie wystawy pt. *Od winiarni Briegera do cerkwi greckokatolickiej. Dzieje miejsca, budynku i społeczności*. Wernisaż był jednym z punktów czerwcowego święta wina, czyli I Lubuskiego Festiwalu Otwartych Piwnic i Winnic. Tematyka wystawy odnosiła się do dziejów jednego z zielonogórskich budynków, którego ponad stuletnia historia przez większość czasu związana była z winiarstwem. Obecnie jedna z części gmachu jest domem modlitwy miejscowych grekokatolików. Na wystawę złożyło się kilka grup obiektów prezentujących dzieje budynku. Część informacyjną stanowiły tablice poglądowe przedstawiające historię budowy od jej powstania do czasów obecnych. Drugą grupę stanowiły muzealia związane z dawnymi, jak również obecnymi jej gospodarzami. W przypadku winiarni Briegera były to akcesoria winiarskie czy pocztówki ukazujące dawną wytwórnictwo win, w przypadku zielonogórskich grekokatolików były to m.in. naczynia i księgi liturgiczne. Ciekawym uzupełnieniem wystawy były ikony tak charakterystyczne w wystroju cerkwi. Obiekty zaprezentowane na ekspozycji pochodziły ze zbiorów prywatnych, parafii greckokatolickiej w Zielonej Górze oraz Muzeum Ziemi Lubuskiej. Realizacja wystawy została sfinansowana ze środków Miasta Zielona Góra.

Podczas otwarcia wystawy do bogatych winiarskich tradycji miasta nawiązał dr Longin Dzieżyc. Wspominał również o nowych gospodarzach dawnej winiarni Briegera, których starania i postępy w adaptacji budynku do celów liturgicznych obserwował zawsze z zainteresowaniem, podczas wizyt w czytelnicy biblioteki Norwida. Specjalnym gościem był proboszcz zielonogórskich grekokatolików ks. mitrat Julian Hojniak, który od ponad 30 lat służy swoim wiernym. Przybliżył on dzieje zielonogórskiej parafii greckokatolickiej pw. Opieki Matki Bożej, nakreślił jej powojenne losy, początki duszpasterstwa w tym obrządku w mieście,

Zwiedzający podczas wernisażu

jak i podjęcie trudu adaptacji budynku oraz przystosowania go do celów liturgicznych.

W dalszej części o inspiracjach, przygotowaniach oraz treści wystawy opowiedzieli jej kuratorzy. Pierwszy, dr Arkadiusz Cincio, zaprezentował winiarską przeszłość obiektu zlokalizowanego na rogu ulic Zamkowej i Boduena. Gmach powstał w 1880 roku jako kompleks fabryczny, w którym Fritz Brieger skupił się na produkcji wina musującego. Funkcjonowała tu także hurtownia oraz wyszynk wina. Jak się okazało, powojenne dzieje budynku również związane były z profilem winiarskim. Istniała tam wówczas firma Stanisława Marczyńskiego i Antoniego Kuleszy, która kontynuowała produkcję wina. Obiekt zachował także swoje przeznaczenie po nacjonalizacji, gdy został przejęty przez Lubuską Wytwórnię Win, pozostając w jej posiadaniu do schyłku XX wieku. Najnowszą historię dawnego kompleksu Briegera przedstawił drugi z kuratorów – dr Grzegorz Wanatko. W 2003 roku część budynku nabyła zielonogórska parafia greckokatolicka, by w kolejnych latach zaadaptować go na cele liturgiczne. Prace remontowe zwieńczono konsekracją, której dokonano 11 października 2008 roku.

Tytuł: *Od winiarni Briegera do cerkwi greckokatolickiej. Dzieje miejsca, budynku i społeczności*

Czas trwania: 18 VI – 17 X 2021

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kuratorzy: dr Arkadiusz Cincio, dr Grzegorz Wanatko

Fragmety wystawy

Helena Zadrejko. Malarstwo. 50 lat pracy twórczej

Jacek Gernat

Wydaje się, że jakaś trudna do wskazania i opisanie uczuciowość liryczna obecna jest w malarstwie tak rzeczowym, obiektywnie iluzyjnym i dokładnie obrazującym wszystkie szczegóły rzeczywistości... – pisał w 1977 roku o twórczości Heleny Zadrejko wybitny polski malarz Jerzy Nowosielski, jej artystyczny mentor. Martwe natury, krajobrazy i ludzie – pozornie zwyczajne przedmioty, miejsca i sytuacje, zyskujące na płótnach wymiar bliski sakralnemu. Postaci ludzkie sportretowane z nieomal naukową precyzją, przyjmujące zarazem dostojne, posągowe pozy. Przytłumiona kolorystyka, spokój, płaszczynowość, harmonia i hieratyzm malarskich kompozycji – zabiegi formalne, które nadają wielu obrazom artystki charakter ikon; ujawniają wewnętrzną tajemnicę rzeczy i relacji tak bardzo osobistych, tak silnie związanych z konkretną osobą. Różnorodne, skłaniające do refleksji, nieomal mistycznej zadumy, prace Heleny Zadrejko, polsko-greckiej malarki od początków swojej twórczości związanej z Zieloną Górą i Środkowym Nadodrzem, mogliśmy podziwiać w Muzeum Ziemi Lubuskiej na otwartej 2 lipca 2021 roku wystawie jubileuszowej z okazji 50-lecia pracy twórczej autorki. Rozbudowana ekspozycja pozwoliła odbiorcom różnych pokoleń zapoznać się z wieloletnim artystycznym dorobkiem Heleny Zadrejko, zamieszkałej obecnie na greckiej wyspie Paros. Blisko 70 obrazów ze zbiorów Muzeum, osób prywatnych oraz z kolekcji samej artystki tworzy szeroką panoramę malarskiego *oeuvre* Heleny Zadrejko, począwszy od wczesnych prac malowanych jeszcze w czasie studiów w krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych lub niedługo po ich zakończeniu, poprzez dzieła dojrzałe, powstające w Polsce, a następnie w Grecji, po kompozycje najnowsze, odzwierciedlające aktualne poszukiwania twórcze malarki.

Helena Zadrejko jest malarką o barwnej biografii i bogatym, urozmaiconym dorobku, na który składają się zarówno obrazy olejne, jak i akwarele, ilustracje książkowe oraz kolaże. Urodzona w 1944 roku w Dalidowiczach na obecnej Białorusi, swoją drogę twórczą rozpoczęła od studiów w krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych pod kierunkiem wspomnianego już prof. Jerzego Nowosielskiego w latach 1964-1970. Kolejnym etapem była intensywna działalność artystyczna i pedagogiczna w miejscowościach Środkowego Nadodrza, w Głogowie i w Zielonej Górze. Twórczyni wzięła wówczas udział w dziesiątkach ogólnopolskich plenerów malarskich, których niejednokrotnie była organizatorką i animatorką, nawiązując kontakty z uznanymi artystami polskimi i lubuskimi. Wreszcie przeprowadzka do Grecji, gdzie Helena Zadrejko po dziś dzień kontynuuje ożywioną

aktywność twórczą i środowiskową, współpracując z malarzami polskimi, greckimi oraz innych narodowości, m.in. w ramach założonej przez siebie międzynarodowej grupy artystycznej „Arthome”.

Artystka szybko wypracowała swój własny język malarski, wyrażany w licznie malowanych od początku lat 70. XX wieku martwych naturach, pejzażach i portretach. Nie zrezygnowała z malarskich środków pozwalających budować iluzję realnego przedmiotu i przestrzeni na płótnie, takich jak gama walorowa, światłocien czy perspektywa malarska; w swoich kompozycjach notuje otaczający ją świat w sposób rzeczowy i precyzyjny. Do tego stopnia, iż w latach 70. łączono jej twórczość z hiperrealizmem, choć w przeciwieństwie do reprezentantów tego nurtu autorka nigdy nie korzystała z fotografii, ufając jedynie własnym oczom i biegłości ręki. Pomimo drobiazgowości form obrazy malarki mają silnie kontemplacyjny charakter, tchną nieomal mistycznym spokojem, co zbliża je do ikon. Warto podkreślić, iż ukazywane na płótnach przedmioty, miejsca, nade wszystko osoby, nigdy nie są przypadkowe, lecz stanowią zapis osobistych przeżyć, uczuć i przyjaźni autorki. W swoich późniejszych pracach artystka zaczęła coraz silniej eksponować realistyczny warsztat malarski, werystycznie odwzorowując obserwowane osoby, krajobrazy i przedmioty; tematem jej płócien stały się, obok polskiej natury, krajobrazy Grecji, Morza Egejskiego, morskie muszle i portowe nadbrzeża oraz antyczne pozostałości – a więc motywy, które po raz kolejny odsyłają nas do świata impresji, przeżyć i wspomnień autorki – w tym wypadku silnie związanych z jej drugą ojczyzną. Najnowsze dzieła Heleny Zadrejko to dynamiczne kompozycje pełne zdecydowanych kolorów i światłocieni, malowane z wielką precyzją – na przekór problemom ze słabnącym wzrokiem – stąd uznać je można nie tylko za refleksję nad rzeczywistością, ale także za swego rodzaju „artystyczne zwycięstwo” wciąż aktywnej twórczo artystki.

Helena Zadrejko podczas wernisazu

Tytuł: *Helena Zadrejko. Malarstwo. 50 lat pracy twórczej*

Czas trwania: 2 VII – 12 IX 2021

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: Jacek Gernat

Winnice lubuskie

Arkadiusz Cincio

8 września 2021 roku Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze udostępniło zwiedzającym dwie wystawy wpisując się tym samym w obchody Dni Zielonej Góry. Pierwsza z nich, zatytułowana *Winnice lubuskie wczoraj i dziś – retrospektywa*, przybliżyła działalność sześciu winnic (Stara Winna Góra w Górzycowie, Miłosz w Łazie, Kinga w Starej Wsi, Cantina w Mozowie Winnicy, Saint Vincent w Borowie Wielkim oraz Gostchorze), które były prezentowane przez MZL w latach 2015-2020.

Winiarstwo w naszym województwie rozwija się dynamicznie. W połowie lat 90. ubiegłego wieku zapoczątkowany został ruch społeczny mający na celu odnowienie uprawy winorośli. Okres pionierski cechował się niekorzystnym i niejasnym prawem, które uniemożliwiało w praktyce legalną sprzedaż trunków produkowanych przez polskich winiarzy. Dzięki zaangażowaniu ich samych oraz polityków z naszego województwa, w tym szczególnie senatora Stanisława Iwana, przepisy te uległy daleko idącej liberalizacji.

Obecnie winiarstwo lubuskie wchodzi w nowy etap – profesjonalizacji produkcji, a także poszerzenia oferty turystycznej. Wino z regionu jest dostępne w legalnej sprzedaży, a winnice stały się jedną z głównych atrakcji turystycznych województwa. Stało się tak dzięki pracy samych wytwórców oraz dzięki wsparciu władz samorządowych. W 2013 roku dokonano pierwszych nasadzeń na 35-ha winnicy w Zaborze, która powstała dzięki współpracy samorządu województwa lubuskiego, lokalnych winiarzy, PWSZ w Sułechowie i wielu stowarzyszeń. W 2015 roku przy winnicy otwarto Lubuskie Centrum Winiarstwa. Obecnie areal upraw winorośli w województwie lubuskim przekracza znacznie 100 hektarów i stale rośnie.

Cykl wystaw *Winnice lubuskie wczoraj i dziś* ma na celu ukazanie poszczególnych plantacji winorośli w naszym województwie. Każda z nich stanowi osobną opowieść, na którą składają się: warunki geograficzne i klimatyczne, architektura i historia miejsca, uprawiane odmiany winogron, metody wytwarzania wina, zdobyte nagrody i wyróżnienia oraz wiele innych. Jednak w największym stopniu o atmosferze danej winnicy decydują sami winiarze, dlatego też kolejnym zadaniem cyklu jest przybliżenie ich sylwetek, pasji oraz zainteresowań.

Siódmą odsłonę cyklu stanowi wystawa pt. *Winnica Julia w Zielonej Górze – czy wino jest kobietą?* Winnica Julia

Tytuł: *Winnica Julia w Zielonej Górze – czy wino jest kobietą?*

Termin: 8 IX – 28 XI 2021

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: dr Arkadiusz Cincio

Fragment wystawy
Winnice lubuskie wczoraj i dziś – retrospektywa

Małgorzata i Roman Grad podczas wernisażu

powstała w 2003 roku, początkowo jako uprawa amatorska na przydomowej działce o powierzchni 20 arów w Starym Kisielinie. Od 2007 roku właściciele zaczęli podejmować turystów indywidualnych oraz grupy zorganizowane w ramach oferty enoturystycznej, czyli turystyki związanej z winem, uczestnicząc w wielu akcjach, między innymi w Weekendach Otwartych Winnic czy Paszporcie Winiarskiego Odkrywcy. Od roku 2014 na terenie Julii funkcjonuje Park Miniatur Historycznych Obiektów Winiarskich. W tym samym roku powstała druga winnica – 3-hektarowa uprawa polowa w Zaborze, będąca częścią Samorządowej Winnicy Lubuskiej.

Podczas wernisażu właściciele Winnicy Julia opowiadali przybyłym na wernisaż gościom o swojej bogatej ofercie obejmującej zwiedzanie winnicy i degustację komentowane win.

Tytuł: *Winnice lubuskie wczoraj i dziś – retrospektywa*

Termin: 8 – 22 IX 2021

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: dr Arkadiusz Cincio

Anna Gapińska-Myszkiewicz. Nastroje. Malarstwo i rysunek

Igor Myszkiewicz

22 września 2021 roku została otwarta wystawa zatytułowana *Anna Gapińska-Myszkiewicz. Nastroje. Malarstwo i rysunek*. Ekspozycję wypełniły prace malarzkie oraz nieprezentowane dotąd rysunki.

Anna Gapińska-Myszkiewicz (1941-2020) związana była z Zieloną Górą od roku 1967. Należała do całkiem sporej grupy absolwentów Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, którzy w różnych okresach postanowili się osiedlić w Winnym Grodzie. Dyplom z malarstwa w pracowni prof. Stanisława Borysowskiego (na UMK) uzyskała w 1965 roku. Artystka zajmowała się głównie malarstwem, rysunkiem i plastyką użytkową. Uczestniczyła w większości wystaw zbiorowych organizowanych przez Okręg Zielonogórski ZPAP w kraju i za granicą. Brała udział w plenerach międzynarodowych i ogólnopolskich.

Anna Gapińska-Myszkiewicz była przede wszystkim malarką, bardzo zdolną, docenianą i nagradzaną. Zaczynała od abstrakcji, od której stopniowo odchodziła, dosyć szybko wypracowała własny rozpoznawalny styl, gdzie przenikały się postaci i pejzaże, czasem dźwięczała nuta niesamowitości. Perfekcyjny warsztat, wielkie wycucie koloru, malarstwo emocji i nastroju. Przewijały się tam czasem postacie bliskich, choć nie były to nigdy dosłowne portrety, raczej inspiracje, impresje. Przez pewien okres, pokrywający się czasowo z pierwszymi latami mojej obecności na tym świecie, motywem dominującym w Jej twórczości stały się dzieci (w cyklach „Mikroświat” i „Autonomie”). W latach 80. Artystka rozpoczęła pracę nad trzecim cyklem, „Nastroje”, bardziej mrocznym i symbolicznym od poprzednich dzieł zapisem emocji i wrażeń; ten cykl nie ma wyraźnych granic ani końca, może należeć do niego wiele płócien z niemal czterech dekad malowania... Jej sztuka i życie były ściśle powiązane, jedno odbijało się w drugim. Odnajduję na obrazach fragmenty własnych wspomnień, ślady naszych wycieczek, fragmenty ogrodu, błysk okularów ojca, moje zabawki, zaprzyjaźnionego psa Hamleta, ptasią czaszkę, którą znaleźliśmy w trawie...

Anna Gapińska-Myszkiewicz pamiętana jest przede wszystkim jako malarka, jednak w ostatnim okresie życia dokonała twórczej wolty, zamieniając pędzel i farby na papier i pigment tuszowy. W pierwszej i drugiej dekadzie XXI wieku powstały prace, gdzie subtelną grą kolorów zastępuje wibracja czystych czarnych linii. Wystawa w Muzeum Ziemi Lubuskiej była pierwszą publiczną prezentacją tych dzieł.

Tytuł: *Anna Gapińska-Myszkiewicz. Nastroje. Malarstwo i rysunek*

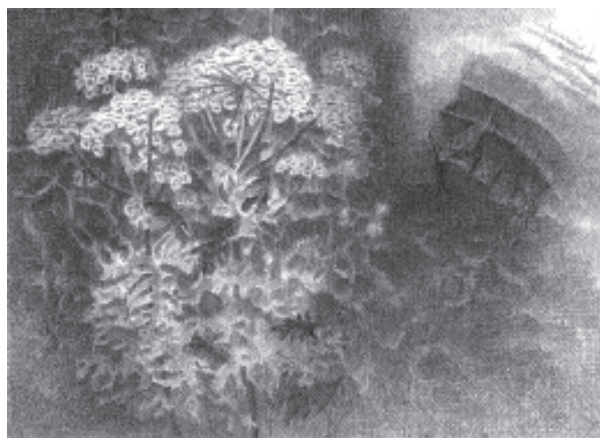
Czas trwania: 23 IX – 7 XI 2021

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: Igor Myszkiewicz

Autoportret z ramką, 1982, olej, płótno, wł. MZL

Tusz, papier, wł. rodziny Artystki

Rysunek ostatni, tusz, papier, wł. rodziny Artystki

Para buch – koła w ruch. 150 lat kolei w Zielonej Górze

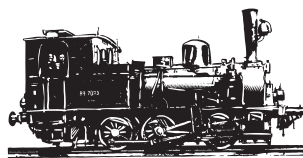
Longin Dzieżyc

W 2021 roku obchodziliśmy 150. rocznicę utworzenia kolei w Zielonej Górze. To ważne wydarzenie dla dziejów naszego miasta. Dalekie podróże zintensyfikowały międzyludzkie kontakty, zrewolucjonizowały transport towarów i przesyłek, zbliżając poszczególne regiony i państwa.

W naszym regionie pierwszym połączeniem kolejowym był fragment tzw. Berlinki zbudowany przez Towarzystwo Kolei Dolnośląsko-Marchijskiej. Ta szczególnie ważna trasa łączyła Śląsk z Berlinem. Odcinek tego szlaku, wybudowany w latach 1845-1846, przebiegał przez Bolesławiec, Węgliniec, Żary, Lubsko i Gubin. Na tej, później zmodernizowanej linii, ekspres spalinowy Latający Ślązak pobił w 1936 roku światowy rekord prędkości wynoszący 205 km/h.

Wiele okoliczności sprawiło, że mieszkańcy Zielonej Góry musieli czekać na kolej jeszcze blisko ćwierć wieku. Starania rozpoczęli już w latach 40. XIX stulecia, kiedy jeden z wariantów planowanej trasy Berlin-Wrocław zakładał jej przebieg przez nasze miasto. Blisko sukcesu było w 1866 roku, gdy projektowano linię Gubin-Poznań. Jednak położenie Winnego Grodu na wzniesieniach skutecznie zniechęciło inwestora. Z tego powodu pociąg pojawił się tu dopiero w 1871 roku, kiedy nastąpiło otwarcie linii Głogów-Zielona Góra-Czerwieńsk, będącej częścią dłuższej trasy z Legnicy do Szczecina, łączącej Śląsk z portami nadbałtyckimi. Pierwszy oficjalny wjazd pociągu do Zielonej Góry miał miejsce 1 października 1871 o godzinie 9.00. Na historyczny skład czekali wiwatujący mieszkańcy, wieczorem z tej okazji zorganizowano ucztę. Pierwszy rozkład jazdy przewidywał dziesięć pociągów osobowych na dobę.

Położenie na szlaku kolejowym stwarzało ówczesnej Zielonej Górze zupełnie nowe perspektywy i możliwości, a dworzec znalazł się wśród jej najważniejszych budowli ukazanych na barwnej litografii Gustawa Schwarza z końca XIX wieku. Według pierwotnej koncepcji miał być umiejscowiony w obrębie dzisiejszej ulicy Ogrodowej. Ostatecznie jednak znalazł się poza obszarem miasta, na północnym wschodzie, około 1 km od centrum. Takie usytuowanie ukształtowało nową oś urbanistycznego rozwoju Zielonej Góry, sprawiając, że dawna piaszczysta dróżka na przełomie XIX i XX wieku zamieniła się w Bahnhofstrasse – promenadę z reprezentacyjnymi willami, kamienicami i budynkami użyteczności publicznej. W bezpośrednim sąsiedztwie dworca powstała filia Dolnośląskich Zakładów Budowy Maszyn, która w 1874 roku dała początek firmie Georga Beuchelta należącej do największych na Śląsku i w całych Niemczech. Blisko dworca w 1886 roku Heinrich Raetsch wznosił wytwórnię wysokiej jakości koniaków, destylaty znano w Niemczech i za granicą.

Przełom XIX i XX wieku przyniósł zielonogórskiej kolei nowe inwestycje. Powstały tory bocznice, parowozownia oraz budynek administracyjny. Natomiast w 1902 roku postawiono nowy dwupiętrowy budynek dworca, naprzeciwko którego zbudowano m.in. hotel. Dwa lata później Zielona Góra stała się węzłem kolejowym, otwarto bowiem nową linię do Krzystkowic, umożliwiającą połączenie z Żarami.

W 1911 roku otwarto trasę kolejową Zielona Góra-Szprotawa, która powstała jako inwestycja prywatna, liczyła ponad 50 kilometrów i przebiegała głównie przez obszary o charakterze rolniczym i leśnym. Podstawowym transportowanym towarem były płody rolne oraz drewno. W latach 1939-1944 znaczną część stanowiły wyroby stalowe przewożone między zakładami Beuchelta oraz hutą Wilhelma ze Szprotawy. Po uruchomieniu nowej linii w niewielkim ośrodku, jakim była ówczesna Zielona Góra, znajdowały się aż trzy dworce kolejowe. Także po II wojnie światowej kolej była ważnym elementem życia gospodarczego miasta, bowiem wszystkie większe zakłady produkcyjne miały własne bocznicę kolejowe, zaś tory do nich prowadzące tworzyły gęstą sieć połączeń. Jeszcze w latach 90. przecinały one wiele ulic.

Z okazji rocznicy powstania zielonogórskiej kolei w Muzeum prezentowaliśmy wystawę: *Para buch – koła w ruch. 150-lecie kolei w Zielonej Górze*, połączoną z konkursem plastycznym dla dzieci i młodzieży. Na ekspozycji znalazły się eksponaty ze zbiorów Jana Jarziny – efektowne modele taboru kolejowego w skali 1:10 i 1:6, zarówno te przedwojenne, jak i produkowane po II wojnie światowej. Dwa składy jeździły po ekspozycji, umożliwiając najmłodszym przejazd po wystawie. Ze zbiorów Dariusza Gulowatego zaprezentowaliśmy klasyczny termion z biletami oraz komposter, różne typy lamp sygnałowych występujących na kolei oraz prędkościomierz z lokomotywy z zapisem taśmowym. Dużą ciekawostką było centrum łączności kolejowej pochodzące z zielonogórskiej stacji. Ponadto w klimat podróży kolejowej sprzed stu laty wprowadzały widzów elementy wyposażenia ówczesnych wagonów. Z Muzeum Kolei Szprotawskiej, kierowanego przez Mieczysława Bonisławskiego, prezentowaliśmy plansze dotyczące kolei szprotawskiej, była też oryginalna dokumentacja z okresu przedwojennego dotycząca planów jej rozbudowy do portu w Cigacicach oraz zielonogórskiego dworca. Współczesnym akcentem wystawy były prace plastyczne dzieci. Sponsorem wydarzenia był Zakład Lubuski Polregio z siedzibą w Zielonej Górze.

Tytuł: *Para buch – koła w ruch. 150 lat kolei w Zielonej Górze*

Czas trwania: 1 X 2021 – 9 I 2022

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: dr Longin Dzieżyc

Wyobraź sobie. Sztuka w zmieniającym się świecie, sztuka zmieniająca świat

15 października 2021 roku nastąpiło otwarcie wystawy *Wyobraź sobie. Sztuka w zmieniającym się świecie, sztuka zmieniająca świat*. Ekspozycja została przygotowana z okazji 30-lecia Instytutu Sztuk Wizualnych Uniwersytetu Zielonogórskiego i składały się na nią prace artystów i pedagogów ISW UZ. Wydarzenie miało jeszcze dwie dodatkowe odsłony – w Galerii Rektorat oraz w Galerii BWA.

Główną ideą przyświecającą wystawie było poszukiwanie i odnajdywanie w tradycjach awangardowych takich dzieł i wartości, które nadal inspirują i które w subiektywnej ocenie artysty warto przywołać obecnie. Zaproszeni do udziału twórcy, którzy z wyboru są też pedagogami, prezentują postawę aktywną wobec rzeczywistości. Ambicja zmieniania rzeczywistości poprzez twórczość, łączy uczestników wszystkich ruchów postępowych minionych dekad z nami, żyjącymi obecnie. Zmieniającemu się światu zawsze towarzyszyła sztuka, która z jednej strony kreowała „obraz epoki”, a z drugiej strony inspirowała do dokonywania dalszych zmian.

Twórców interesuje sztuka, która wzbogaca rzeczywistość o niezbędne, uniwersalne porządki: estetyczny i duchowy. Sztuka, w której ludzka wyobraźnia doświadcza wolności, a powszechne marzenie o życiu w bardziej harmonijnym i uporządkowanym świecie, spełnia się. Dzięki twórczości i sztuce artyści mogą sobie wyobrazić, że czas, w którym żyją, jest czasem wolnym od wad.

Wystawa prezentowała nowe prace, wykonane specjalnie na tę okazję i takie, które zostały zainspirowane dziełami eksponowanymi w ramach stałej ekspozycji pod nazwą: *Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX wieku* w Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze.

[red.]

Tytuł: *Wyobraź sobie. Sztuka w zmieniającym się świecie, sztuka zmieniająca świat*

Czas trwania: 15 X – 28 XI 2021

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: Ryszard Woźniak

Podczas wernisażu, od prawej Paulina Komorowska-Birger, Leszek Kania, Ryszard Woźniak, Wojciech Kozłowski

Fragmenty ekspozycji

Ilustrowana kronika Zielonej Góry

Izabela Korniluk

Wystawa *Ilustrowana kronika Zielonej Góry* to prezentacja rysunków autorstwa Igora Myszkiewicza przedstawiających wydarzenia z dziejów Winnego Grodu. Rysunki te są „opowieścią” do tekstu zawartego w publikacji pod tym samym tytułem, w której Autor zawarł kalendarium wydarzeń z historii miasta. W swojej książce autor opisał wydarzenia wielkie i drobne, smutne, tragiczne, wesołe, groteskowe, które odcisnęły piętno na historii naszego miasta. Dzieje Winnego Grodu zostały opisane od czasów najdawniejszych, legendarnych, po dni nam współczesne. Po lekturze książki jesteśmy bogatsi w wiedzę o wielu nieznanym nam ciekawostkach i faktach mających miejsce w przeszłości, ale też i w teraźniejszości, w których dane było nam uczestniczyć lub być ich świadkami. Z pieczołowitością i niemalże kronikarską dokładnością Autor wymienia dziesiątki dat i przypisuje im mniej lub bardziej znane wydarzenia. Opowieści zostały zilustrowane rysunkami ukazującymi autorską wizję przeszłości Zielonej Góry. Na wystawie z ilustracjami Igora Myszkiewicza zostały zestawione oryginalne obiekty pochodzące ze zbiorów Działu Historycznego będące materialnym i namacalnym śladem przedstawionych wydarzeń zawartych w *Kronice*.

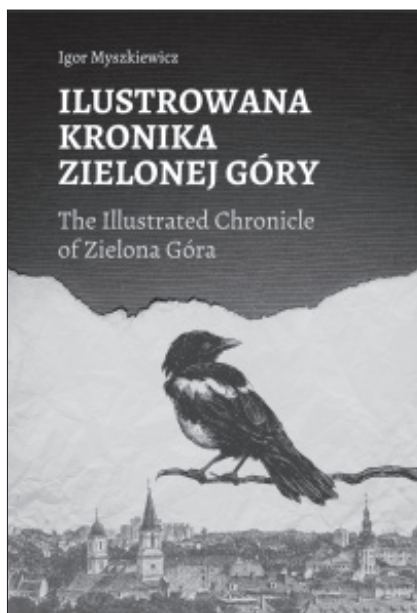
Tytuł: *Ilustrowana kronika Zielonej Góry*

Czas trwania: 20 X 2021 – 3 IV 2022

Miejsce: Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Kurator: dr Izabela Korniluk

Współorganizatorzy wystawy: Galeria Twórców Galera,
Stowarzyszenie Forum Art

Dyrektor Leszek Kania i Igor Myszkiewicz podczas wernisażu

Fragment wystawy

Igor Myszkiewicz podczas promocji książki

Igor Myszkiewicz – rodowity zielonogórzanin, absolwent Instytutu Sztuki i Kultury Plastycznej w Zielonej Górze. Na co dzień kustosz i plastyk w Muzeum Ziemi Lubuskiej. Aktywny członek zielonogórskiego Klubu Fantastyki Ad Astra i Stowarzyszenia Forum Art. Autor wielu publikacji, artykułów, gier fabularnych, twórca komiksów, ilustracji do książek o tematyce nie tylko historycznej, ale i fantastycznej, kurator wielu wystaw i niezłomny propagator dziejów Winnego Grodu. Łączy pasję z pracą wykorzystując swoją wiedzę i artystyczne zdolności. Trzykrotny zdobywca Nagrody Kulturalnej Miasta Zielona Góra oraz innych laurów.

Urszula Rogowska

Ubiegłoroczne Muzeoferie były inne niż dotychczas. Ze względu na panującą pandemię i zamknięte w całym kraju instytucje kultury, uczniowie nie mogli odwiedzić osobiście naszego Muzeum. Warsztaty edukacyjno-plastyczne pt. *To, co dzieci lubią najbardziej. Moja zabawka*, przygotowane w oparciu o czynną w okresie ferii zimowych wystawę ze zbiorów Miejskiego Muzeum Zabawek w Karpaczu, złożone były z dwóch części i odbywały się w formule on-line.

W części teoretycznej, na facebookowej stronie *Edukacja w muzeum* w krótkim filmie zaprezentowaliśmy uczniom wystawę zabawek. Bardzo ważnymi elementami były zamieszczane w czterech odsłonach krótkie historie i różne ciekawostki o najbardziej lubianych przez dzieci zabawkach: lalce, lokomotywie z wagonikami, pluszowym misiu i koniku na biegunach. Natomiast w części warsztatowej zachęcaliśmy dzieci do własnoręcznego wykonania zabawki. Na Facebooku prezentowaliśmy krótkie filmiki zawierające szablony, instrukcje i informacje o materiałach potrzebnych do ich wykonania. Uczestnicy warsztatów mogli stworzyć m.in. kartonową lokomotywę z wagonikami, dowiedzieć się jak można bez użycia igły i nici wykonać lalkę z kolorowych kawałków materiału, jak wykonać misia z różnej wielkości poliestrowych kuleczek, a także małego konika na biegunach z papieru i tektury.

Zachęcaliśmy również dzieci, aby wykonywały zabawki według własnego projektu wykorzystując różnego rodzaju przedmioty i materiały znajdujące się w domu. Zajęcia były okazją do kreatywnego spędzenia wolnego czasu. Mamy nadzieję, że zainspirowały nie tylko najmłodszych, ale także rodziców do wspólnego tworzenia zabawek.

Początki zabawek sięgają tysiące lat wstecz. Dzięki odkryciom archeologicznym wiemy, że bawiono się nimi już w starożytności. Jedne z pierwszych to gliniane grzechotki, bączki, zwierzątka z ruchomymi elementami, kamienne kręgle, które liczą co najmniej 3000 lat. Wiemy też, że pierwsze jo-jo zostało skonstruowane w starożytnej Grecji 500 lat p.n.e. W średniowieczu powstał pierwszy konik na biegunach, który wywodzi się z konika na kiju.

Zabawki były obecne prawdopodobnie w każdej kulturze i wyglądały dosyć podobnie. Przez bardzo długi czas powstawały niejako „przy okazji”. Tworzyli je rzemieślnicy czy mechanicy wykonujący na co dzień przedmioty użytkowe dla dorosłych. Na przykład stolarz, który produkował meble, w wolnej chwili wykonywał również małe domki i mebelki dla lalek. Zegarmistrz produkował nie tylko skomplikowane mechanizmy zegarów zdobiących pomieszczenia pałacowe, ale również teatrzyki z poruszającymi się figurkami. Dopiero 2. połowa XIX wieku zaowocowała rozwojem pierwszych zakładów produkujących zabawki na większą skalę. Pierwsze z nich powstały we Francji i Niemczech. Drugą grupą wytwórców zabawek byli rodzice, którzy nie mogli pozwolić sobie na ich kupno, więc wykonywali je samodzielnie.

Bardzo wcześnie zabawki przestano traktować jako przedmioty służące tylko rozrywce czy „zajęciu czymś dzieci”. Już w starożytnej Grecji nadano im wymiar edukacyjny.

Lokomotywa i wagoniki wykonane z papieru

Lalka szmacianka

Konik na biegunach wykonany z papieru

Misie wykonane z poliestrowych kuleczek

Wakacje w Muzeum. Spotkania z historią i sztuką

Renata Gresiuk-Kowalska

W okresie wakacji, od 26 czerwca do 31 sierpnia 2021 roku, Dział Oświatowy Muzeum Ziemi Lubuskiej zaproponował uczniom przebywającym na półkoloniach i obozach udział w warsztatach edukacyjno-plastycznych pt. „Wakacje w Muzeum. Spotkania z historią i sztuką”. Zajęcia były adresowane do zorganizowanych grup uczniów szkół podstawowych oraz średnich i dotyczyły dwóch tematów: „Dziedzictwo i współczesność – genealogia” oraz „Każdy jest artystą. Malujemy portret”.

W ramach pierwszego z nich uczniowie mieli okazję zwiedzić nową stałą wystawę pt. *Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski* oraz poznać podstawowe terminy dotyczące genealogii. Część warsztatową przeznaczono na wykonanie drzewa genealogicznego własnej rodziny, do czego posłużyły specjalnie przygotowane karty zadań.

Drugi temat był natomiast realizowany w oparciu o kolejną nową stałą wystawę, *Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX wieku* oraz inne ekspozycje muzealne, na których uczestnicy mogli poznać różnorodne przykłady malarstwa portretowego. Zdobyte wiadomości okazały się bardzo przydatne w części warsztatowej, podczas której uczniowie przy użyciu farb i kredek wykonywali autoportrety lub portrety swoich bliskich.

Letnie warsztaty edukacyjno-plastyczne rozpoczęli uczestnicy półkolonii z Ekologicznej Szkoły Podstawowej nr 22 w Zielonej Górze tematem „Dziedzictwo i współczesność – genealogia”. Z wielkim zainteresowaniem zwiedzili wystawę, zadając liczne pytania podczas opowieści o czasach powojennych i ludziach przybywających na tzw. Ziemię Odzyskane. Młodzi słuchacze byli mocno poruszeni warunkami ówczesnego życia, a niektórzy podzielili się nawet wiadomościami na temat historii własnej rodziny.

Wyjątkowo deszczowy dzień nie przeszkodził też grupie kolonijnej ze Szkoły Podstawowej nr 27, która przybyła na warsztaty edukacyjno-plastyczne do naszego Muzeum. Pogoda wyraźnie sprzyjała gawędzie o minionych czasach i nastrojała do rozmów o własnej rodzinie. Ciekawostkę stanowiły takie określenia, jak stryj czy stryjenka, lecz wszelkie wątpliwości pomagały rozwiązać odpowiednie ćwiczenia zamieszczone na kartach zadań. Większość uczniów podczas pracy nad drzewem genealogicznym zadeklarowała też chęć bliższego poznawania historii własnych dziadków i pradiadków.

Innymi uczestnikami, korzystającymi z wakacyjnej oferty MZL byli uczniowie z półkolonii ze Szkoły Podstawowej Nr 22, którzy zainspirowani portretami z ekspozycji stałej *Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX w.* oraz obrazami z goszczącej w tym czasie w Muzeum wystawy czasowej pt. *Helena Zadrejko – Malarstwo. 50 lat pracy twórczej*, przystąpili z zapałem do pracy malarza-portrecisty. Skoncentrowani na mimice twarzy, z zadowoleniem odzwierciedlali emocje oraz charakterystyczne elementy anatomiczne portretowanej osoby, skupiając się na oczach, nosie i ustach, a także owalu twarzy i rodzaju uczesania.

W ramach warsztatów pt. „Dziedzictwo i współczesność – genealogia” zawitała też do Muzeum m.in. grupa z wakacyjnej Oazy Lektorskiej w Paradyżu. Młodzież zapoznała się z wystawą dotyczącą Zielonej Góry i regionu lubuskiego oraz Galerią ksiąg piastowskich. Zdobyte informacje były wstępem do szerszego omówienia zagadnień związanych z genealogią i możliwościami pozyskiwania informacji. Była to również okazja do ciekawych rozmów, jakie wywiązały się na bazie osobistych poszukiwań genealogicznych prowadzonych przez młodzież i ich pierwszych sukcesów w tej dziedzinie.

Zaangażowanie uczestników oraz ich chęć do podejmowania rozmów dotyczących tematów często pomijanych w zabieganej codzienności, potwierdziły konieczność mówienia o historii i sztuce w zakresie wykraczającym poza szkolne ramy programowe, nawet podczas wakacji.

Uczestnicy podczas warsztatów

Para buch – koła w ruch. 150 lat kolei w Zielonej Górze

Renata Gresiuik-Kowalska

W związku z obchodami okrągłej rocznicy powstania kolei w naszym mieście i zorganizowaną przez Muzeum Ziemi Lubuskiej wystawą pt. *Para buch – koła w ruch. 150 lat kolei w Zielonej Górze*, Dział Oświatowy MZL zaprosił dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniów szkół podstawowych do udziału w konkursie plastycznym o tym samym tytule.

Konkurs został ogłoszony 18 czerwca 2021 roku i trwał do 10 września. Zadaniem uczestników było wykonanie pracy plastycznej nawiązującej do początków kolei w Zielonej Górze i podróżowania pociągiem retro. Autorzy prac mieli też zwrócić uwagę na piękno przyrody i uwzględnić w krajobrazie dawną architekturę dworcowych zabudowań.

Celem konkursu było również rozbudzenie zainteresowania historią kolejnictwa na Ziemi Lubuskiej oraz zachęcenie do zapoznania się z trasami kolejowymi, sprzyjającymi aktywnej turystyce w obrębie naszego regionu.

Na konkurs nadesłano 36 prac, które zostały wykonane przy pomocy farb plakatowych, kredek, pastelów oraz z zastosowaniem techniki collage.

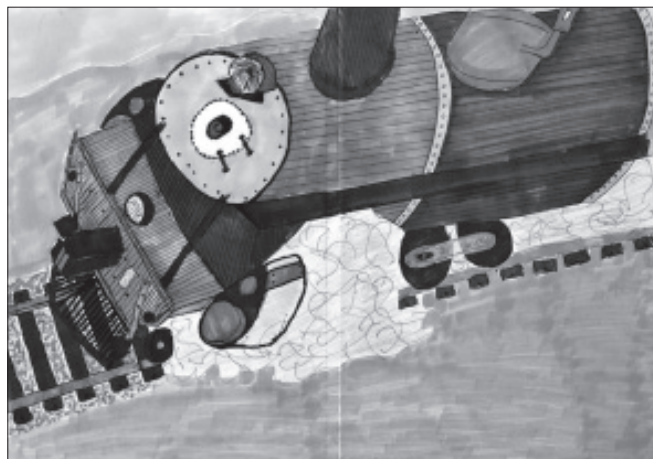
Jury konkursu wyłoniło laureatów trzech pierwszych miejsc oraz przyznało pięć wyróżnień. Laureat jednej z nagrodzonych prac został dodatkowo wyróżniony umieszczeniem nagrodzonej pracy na plakacie promującym wystawę (również w wersji elektronicznej).

Niezależnie od werdyktu Jury, przyznana została też Nagroda Publiczności. Z myślą o internautach uruchomiono głosowanie na stronie internetowej Muzeum Ziemi Lubuskiej. Wszystkie prawidłowo zgłoszone prace zostały opublikowane w galerii internetowej, gdzie każdy mógł oddać jeden głos i tym samym zwiększyć szansę na wygraną wytypowanej przez siebie pracy. Głosowanie na stronie www trwało przez tydzień, a podliczone głosy pozwoliły wyłonić najlepszą, zdaniem internautów, pracę.

1 października 2021 roku podczas otwarcia wystawy pt. *Para buch – koła w ruch. 150 lat kolei w Zielonej Górze* nastąpiło uroczyste wręczenie nagród ufundowanych przez Zakład POLREGIO – Przewozy Regionalne. Laureaci otrzymali dyplomy oraz gry planszowe związane z tematem konkursu. Oprócz nagród Sponsor przewidział również miłe niespodzianki dla wszystkich uczestników konkursu w postaci firmowych upominków takich jak: torby, kubki termiczne czy power banki.

W konkursie nagrodzeni zostali:

- Patryk Potocki – I miejsce oraz Nagroda Publiczności
- Alex Głowacki – II miejsce
- Kornelia Szatanek – III miejsce

Praca Patryka Potockiego, który w konkursie zajął pierwsze miejsce, a także otrzymał nagrodę publiczności

Wręczenie nagrody zwycięzcy, Patrykowi Potockiemu

Fragment ekspozycji

Wyróżnienia otrzymali:

Dominik Szpakowicz, Nel Zatorska, Wiktoria Krzesińska, Maja Franczyk i Piotr Białas.

Serdecznie gratulujemy i dziękujemy wszystkim uczestnikom za udział w konkursie!

Szczególne podziękowania kierujemy do firmy POLREGIO za ufundowanie pięknych nagród i miłych upominków.

Opowieści obrazów – dotknij, poznaj, posłuchaj – edukacja muzealna osób z dysfunkcjami wzroku i słuchu

Justyna Lubas-Wałęcka

Istotnym założeniem ukończonej w 2020 roku modernizacji Muzeum jest wspieranie integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami poprzez poprawę warunków dostępu i rozszerzenie skali działań edukacyjnych. Kierując się powyższym Dział Oświatowy MZL w listopadzie 2020 roku sporządził projekt pn. „Edukacja muzealna osób z niepełnosprawnościami wzroku i słuchu. Opowieści obrazów, dotknij, poznaj, posłuchaj”. Jego celem jest niwelowanie barier w dostępie do wiedzy o dziedzictwie kulturowym, a także zaznajomienie odbiorców z najważniejszymi eksponatami ze zbiorów Muzeum (m.in. znajdujących na nowopowstałych ekspozycjach pn. *Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski* oraz *Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX wieku*).

Projekt stał się elementem wniosku o dofinansowanie w ramach *Kultury Dostępnej* – Programu Ministra Kultury Dziedzictwa Narodowego i Sportu. Zadanie zostało pozytywnie rozpatrzone przez komisję oceniającą. 21 lipca 2021 nastąpiło podpisanie pomiędzy MZL a MKDniS umowy, która umożliwiła uruchomienie środków. Zadanie wsparło finansowo również Województwo Lubuskie, przyznając uzupełniającą pulę funduszy.

Realizacja projektu trwała od 20 kwietnia do końca grudnia 2021 roku, a jego zakres objął cztery elementy. Najpierw Muzeum zleciło wykonanie tyflografik dla 11 najbardziej reprezentatywnych dzieł z muzealnej kolekcji: m.in. *Dziewczynki ze słonecznikami* Olgi Boznańskiej i *Naszej ziemi* Andrzeja Strumiłły. Przygotowane przez firmę Alitix w dwóch kopiach reliefy dotykowe w formacie A3 stanowią obecnie cenną pomoc dydaktyczną dla odbiorców z dysfunkcjami wzroku w różnym wieku. Kolejnym punktem harmonogramu projektu była realizacja nagrań pięciu audiodeskrypcji na podstawie dostarczonych przez Muzeum opracowań merytorycznych. Wykonawcą tej części zadania została wrocławska Fundacja Katarynka, specjalizująca się m.in. w udostępnianiu wydarzeń kulturalnych osobom z różnymi niepełnosprawnościami. Następnym elementem projektu było przygotowanie 11 krótkich prezentacji wideo dla wytypowanych eksponatów, które zostały opublikowane na stronie internetowej Muzeum, a także wykorzystane w trakcie lekcji. Zawierają one ścieżkę audio oraz napisy dla osób z niepełnosprawnością słuchu. Ich profesjonalnym przygotowaniem zajęła się zielonogórska firma AZ Music. Prezentacje filmowe udostępnione on-line są przede wszystkim propozycją dla osób z upośledzeniem słuchu, które nie mogą dotrzeć do Muzeum, ale również do wszystkich tych, którzy np. ze względu na przedłużające się

lockdowny w 2021 roku nie mogli bezpośrednio obejrzeć zbiorów MZL.

Finalnym, czwartym etapem projektu były zajęcia edukacyjne, w ramach których wykorzystane zostały powyższe pomoce dydaktyczne – tyfloformy, audiodeskrypcje oraz prezentacje wideo. To cykl sześciu bezpłatnych spotkań w siedzibie Muzeum, które odbyły się w okresie od października do końca grudnia 2021 roku, skierowanych do osób niepełnosprawnych wzrokowo w różnym wieku.

Partnerem Muzeum w realizacji cyklu lekcji została Fundacja Szansa dla Niewidomych. To organizacja pożytku publicznego, która od trzydziestu lat działa na rzecz poprawy jakości życia osób z różnymi dysfunkcjami wzroku. Przedstawiciele Fundacji dynamicznie włączyli się w proces tworzenia harmonogramu spotkań, określenie grup docelowych i promocję zadania wśród beneficjentów oraz lokalnych przedstawicieli Polskiego Związku Niewidomych. Okazali również wsparcie w nawiązaniu relacji z Aldoną Gryczką-Beszterdą, uznaną w Polsce specjalistką – tyflopedagogiem w dziedzinie edukacji wczesnoszkolnej, celem konsultacji scenariuszy spotkań.

Podczas spotkania pt. *Figury, linie i materie* – szlakiem malarstwa współczesnego

Dział Oświatowy Muzeum zgodnie z harmonogramem przystąpił jesienią 2021 roku do realizacji zajęć. 5 i 12 października przeprowadzono warsztaty pn. *Od pejzażu do abstrakcji* oraz *Oblicza portretu* z udziałem niepełnosprawnych wzrokowo uczniów z zielonogórskiego Zespołu Szkół Specjalnych nr 1. Podczas zajęć dzieci zapoznały się poprzez rekwizyty i prezentacje dźwiękowe z charakterem istotniejszych dzieł plastycznych zlokalizowanych na wystawach stałych Muzeum. Na zakończenie zajęć wykonały własnoręcznie oraz z asystą opiekunów unikalne prace plastyczne za pomocą ścinków papieru i kartonu. 13 października odbyło

Warsztaty pt. *Od pejzażu do abstrakcji* z udziałem uczniów niepełnosprawnych wzrokowo

się kolejne spotkanie, *Figury, linie i materie – szlakiem malarstwa współczesnego*. Uczestnikami wykładu były osoby z zielonogórskiego tyflopunktu Fundacji Szansa dla Niewidomych oraz członkowie Polskiego Związku Niewidomych z okręgu lubuskiego. Słuchacze poprzez tyflografiki i audiodeskrypcje zapoznali się z charakterem trzech dzieł malarских wyeksponowanych w *Galerii Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX w.* Najistotniejszą częścią była tu obszerna prelekcja wygłoszona przez profesora Ryszarda Woźniaka, autora obrazu pt. *Cieleń* z 1986 roku. Artysta omówił szczegółowo kontekst oraz symbolikę dzieła. Podzielił się także ze słuchaczami ciekawostkami dotyczącymi jego wieloletniej pracy twórczej oraz udzielił wyczerpujących odpowiedzi na nurtujące ich pytania.

Ostatnie trzy lekcje muzealne w ramach projektu odbyły się w listopadzie oraz grudniu 2021 roku i dotyczyły następujących tematów: *Motywy winiarskie w sztuce* (prelekcja w Muzeum Wina), *Świat zagadek i symboli według Tadeusza Kuntzego* (prezentacja obrazu *Fortuna* oraz omówienie twórczości artysty), *Kadry z historii – oblicza sztuki powojennej lat 50. XX w.* (prelekcja poświęcona obrazom:

Warsztaty pt. *Oblicza portretu* z udziałem uczniów niepełnosprawnych wzrokowo

Nasza ziemia Andrzeja Strumiłły oraz *Napiętnowani* Marka Oberländera).

Realizacja cyklu zajęć pn. „Opowieści obrazów – dotknij, poznaj, posłuchaj” jest dla odbiorców znakomitą okazją do samodzielnego poznawania i odkrywania tajemnic sztuki, jak również zdobywania wiedzy na temat najcenniejszych eksponatów zgromadzonych w zbiorach MZL. Wszak kontakt z autentycznym dziełem plastycznym za pomocą bodźców sensualnych uwarściwia, pobudza do kreatywnego myślenia oraz prowokuje do formułowania własnej opinii. Dzięki tej inicjatywie osoby z dysfunkcjami wzroku oraz słuchu będą mogły na równi z osobami sprawnymi uczestniczyć w ofercie kulturalnej Muzeum.

Pejzaż z białymi plamami

Jacek Gernat

Znaczącym, choć wciąż zbyt mało docenianym wydarzeniem na zielonogórskim rynku wydawniczym, jest ukazanie się kolejnego tomu *Leksykonu artystów plastyków i twórców rzemiosła artystycznego Śląska*, tym razem poświęconego twórcom związanym z miastem Zielona Góra. Książka opracowana została w ramach wielkiego przedsięwzięcia badawczego i wydawniczego pod nazwą *Leksykon Artystów Śląska*, którego redaktorzy z Rainerem Sachsem na czele podjęli się ambitnego zadania możliwie szerokiego i kompletnego udokumentowania działalności artystów

i twórców rzemiosła artystycznego na Śląsku w jego historycznych granicach, począwszy od pierwszych źródeł pisanych (bądź przekazów źródłowych) na ten temat, po czasy współczesne. Założony w ten sposób leksykon przewidziany został na 72 tomy odpowiadające poszczególnym powiatom obejmującym ziemie Dolnego i Górnego Śląska w obecnych granicach Rzeczypospolitej Polskiej. Niewątpliwie jest to pierwsza tak kompleksowo pomyślana i bazująca na aktualnym stanie badań (oraz nieznanych dotąd materiałach źródłowych) seria wydawnicza dotycząca dziejów sztuki na Śląsku, choć wbrew opinii wyrażonej przez Sachsa w przedmowie do cyklu¹, po 1945 roku ukazało się przynajmniej

¹ R. Sachs, *Przedmowa do serii wydawniczej*, [w:] R. Sachs, D. Błaszczuk, J. Gacek et al., *Leksykon Artystów Śląska*, T. 2, *Miasto Zielona Góra*, s. 9.

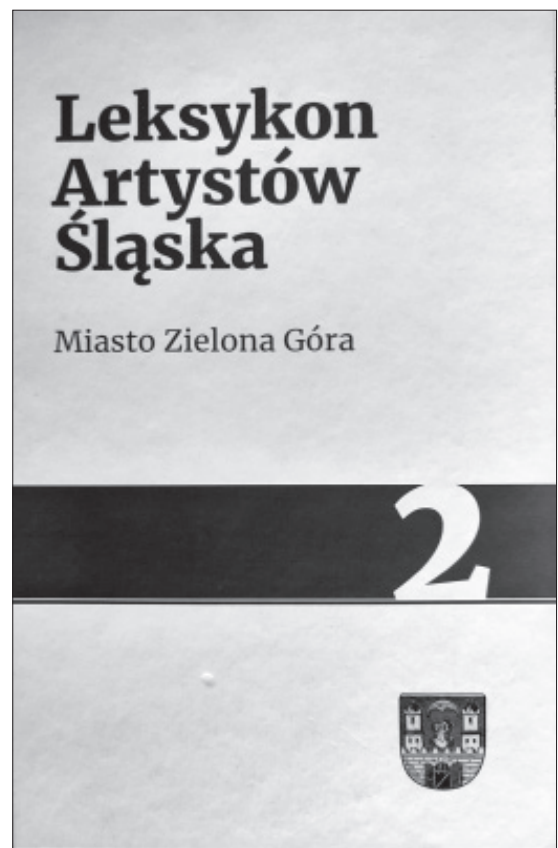
kilka gruntownych opracowań syntetycznych (niekiedy również z wykorzystaniem źródeł archiwalnych) poświęconych wybranym zagadnieniom bądź epokom sztuki Śląska². Bez wątpienia jednak *Leksykon* uznać należy za pionierski projekt badawczo-wydawniczy w zakresie dokumentacji i omówienia artystycznej działalności twórców na Śląsku w różnych epokach, zarówno przed, jak i po 1945 roku. Wielką wartością projektu jest także jego zakres terytorialny, obejmujący większość ziem historycznego Śląska, w potocznym mniemaniu niestety wciąż mylnie utożsamianego z województwem śląskim³. Tym bardziej cieszy publikacja tomu w całości poświęconego artystom Zielonej Góry, miasta leżącego na Dolnym Śląsku i przez stulecia silnie związanego kulturowo z ziemiąmi śląskimi.

Podobnie jak w innych tomach serii, przedstawione w leksykonie osoby musiały spełnić dwa kryteria: choćby krótko mieszkać na stałe w Zielonej Górze i w swoim dorosłym życiu parać się zawodowo lub amatorsko samodzielną twórczością rzemieślniczą bądź artystyczną o charakterze plastycznym. Właściwą część leksykalną książki poprzedziło wprowadzenie historyczne, będące syntetycznym omówieniem życia artystycznego oraz rzemiosła w Zielonej Górze na przestrzeni dziejów, poczynając od pierwszych świadectw źródłowych na ten temat, po czasy obecne⁴. Szczególnym walorem wspomnianego szkicu są nowe ustalenia na temat aktywności twórców oraz struktury rzemiosła artystycznego miasta przed 1945 roku, poparte materiałami źródłowymi i uzupełnione diagramami statystycznymi. Wiadomości te uzupełnia krótka charakterystyka zielonogórskiego środowiska plastycznego po II wojnie światowej, z uwzględnieniem większości głównych wydarzeń artystycznych, takich

² Pośród nich wymienić można m.in. starsze opracowania Konstantego Kalinowskiego na temat śląskiej architektury i rzeźby doby baroku (zob. K. Kalinowski, *Architektura barokowa na Śląsku w drugiej połowie XVII wieku*, Wrocław 1974; idem, *Architektura doby baroku na Śląsku*, Warszawa 1977; idem, *Rzeźba barokowa na Śląsku*, Warszawa 1986), bądź nowsze publikacje: *Architektura gotycka w Polsce*, T. I i III, red. T. Mroczko, M. Arsyński, Warszawa 1995; K. Brzezina, *Rzeźba i mała architektura księstw opawskiego i karniowskiego w XVIII wieku*, *Ars Vetus et Nova*, Kraków 2005; *Malarstwo barokowe na Śląsku* (t. 1 i 2), red. A. Kozieł, Wrocław 2017. W szczególności dwie ostatnie pozycje wyróżnia szerokie i wszechstronne wykorzystanie niepublikowanych dotąd źródeł archiwalnych dotyczących artystów śląskich.

³ Pewne zastrzeżenia budzi zawężenie przez autorów obszaru historycznego Śląska do terenów w obecnych granicach Polski, z pominięciem ziem tzw. Śląska Austriackiego (inaczej Śląska Czeskiego) – w obrębie dzisiejszej Republiki Czeskiej – pomimo podziału regionu w 1742 r. silnie związanych kulturowo z jego pozostałą częścią (tzw. Śląskiem Pruskim, w latach 1742-1945 we władaniu Prus, od 1871 r. w obrębie Rzeszy Niemieckiej). Reprodukowana na wyklejkach wydawnego tomu mapa powiatów objętych leksykonem uwzględnia natomiast powiat żarski, w rzeczywistości przynależny historycznym Łużycom.

⁴ B. Kandora, R. Sachs, *Wstęp do tomu drugiego*, [w:] *Leksykon...*, s. 17-23.

R. Sachs, D. Błaszczuk, J. Gacek et al., *Leksykon Artystów Śląska*, T. 2, Miasto Zielona Góra, Wrocław 2021

jak ogólnopolskie Wystawy i Sympozja Złotego Grona (1963-1981) czy prezentujące twórczość artystów lokalnych Salony Jesienne, jakkolwiek zaskakujące jest pominięcie w tym kontekście Biennale Sztuki Nowej (1985-1996), drugiej – po Złotym Gronie – najważniejszej imprezie plastycznej w powojennej Zielonej Górze o zasięgu ogólnokrajowym, a nawet międzynarodowym.

Część leksykalna prezentuje sylwetki poszczególnych artystów zielonogórskich z uwzględnieniem podstawowych danych biograficznych, wykształcenia, miejsc zamieszkania, przynależności do lokalnych organizacji rzemieślniczych (w przypadku dawnych twórców cechowych) bądź stowarzyszeń plastycznych, udziału w wystawach, a niekiedy również listy rozpoznanych dzieł. Jak już wspomniano kryterium przyjmowania artystów do leksykonu był fakt przynajmniej okresowego zamieszkania danego twórcy w Zielonej Górze w trakcie swojej dorosłej działalności artystycznej i zawodowej. Zapewne z tego względu pominięto w publikacji nazwiska Tadeusza Kuntzego (1727-1793) i Carla Friedricha Seifferta (1809-1891) – wybitnych malarzy urodzonych w Zielonej Górze, lecz wykształconych i aktywnych twórczo poza Winnym Grodem. Przeprowadzona przez autorów rozległa kwerenda archiwalna i bibliograficzna dostarczyła jednak nader cennych informacji na temat licznych, nieznanych dotąd artystów i rzemieślników czynnych w Zielonej Górze w dawnych wiekach (jakkolwiek

część z nich przywołać można było jedynie z nazwiska, na podstawie nielicznych wzmianek źródłowych). Dużą wartość mają również z natury rzeczy bardziej szczegółowe hasła poświęcone współczesnym artystom zielonogórskim, w poszczególnych przypadkach dające niemal kompletny obraz ich twórczości. Poważne zastrzeżenie budzi jednak dostrzegalna dysproporcja w objętości wybranych haseł: wielu uznanych artystów, zasłużonych dla powojennego zielonogórskiego środowiska plastycznego, wśród nich twórcy tej miary, co Marian Szpakowski – *spiritus movens* Złotego Grona, Józef Burlewicz, Hilary Gwizdała czy Anna Gapińska-Myszkiewicz, doczekało się krótkich, zaledwie jedno- lub półstronicowych biogramów, podczas gdy hasło na

temat nieprofesjonalnego twórcy Leszka Frey-Witkowskiego obejmuje aż 17 stron. Wiele miejsca poświęcono także przedstawicielom młodszych pokoleń, np. Klaudii Grudzińskiej-Mostowik, Liwii Liteckiej bądź Tomaszowi Pastyrzykowi (bogato ilustrowane biogramy liczące 6-8 stron).

Drobiazgowa prezentacja twórczości tych ostatnich bez wątpienia daje czytelnikowi szansę bliższego poznania dorobku młodych, obiecujących artystów zielonogórskich, choć należałoby sobie życzyć, aby kolejne edycje leksykonu – tak drobiazgowego w wykorzystaniu archiwaliów oraz dawnej literatury – zaspokoili niedosyt wiedzy również na temat nestorów powojennej plastyki Winnego Grodu, tak ważnych dla jej dzisiejszego, znaczącego w skali kraju oblicza.

Obrona rozprawy doktorskiej Grzegorza Wanatko

Izabela Korniluk

8 czerwca 2021 roku nasz muzealny kolega Grzegorz Wanatko obronił w Instytucie Historii Uniwersytetu Zielonogórskiego rozprawę doktorską pt. „Życie religijne osób przesiedlonych w ramach akcji *Wisła* na Ziemi Lubuskiej”. Praca obejmowała analizę życia religijnego wiernych Kościołów wschodnich – Kościoła prawosławnego oraz greckokatolickiego – przesiedlonych na obszar Ziemi Lubuskiej w wyniku przeprowadzonej w 1947 roku akcji „Wisła”. Celem pracy było zarysowanie kształtowania się administracji tych Kościołów nieobecnych na Ziemi Lubuskiej do 1947 oraz przedstawienie funkcjonowania przesiedleńców w ramach tych wspólnot wyznaniowych w nowych realiach politycznych i społecznych. W dysertacji doktorskiej autor wykazał, że pomimo rozproszenia przesiedleńców na terenie Środkowego Nadodrza i niesprzyjających warunków politycznych, prawnych czy społecznych, wierni nie utracili swojej odrębności religijnej organizując działalność Kościołów prawosławnego i greckokatolickiego na nowym terytorium. Promotorem pracy był prof. dr hab. Stefan Dudra, a recenzentami prof. Paweł Leszczyński (Akademia im. Jakuba z Paradyża) oraz dr hab. Fuad Jomma (Uniwersytet Szczeciński).

Grzegorz Wanatko jest absolwentem historii Uniwersytetu Zielonogórskiego. Z Muzeum związał się w 2005 roku. Od początku pracuje w Dziale Historycznym, obecnie na stanowisku kustosa. Zawsze sumiennie wywiązuje się ze swoich obowiązków, jest pracowity, koleżeński i nigdy nikomu nie odmawia pomocy. Pod jego pieczęcią znajduje się ekspozycja poświęcona stosowaniu prawa w dawnych wiekach, czyli bardzo popularne Muzeum Dawnych Tortur. Ma dwóch synów – Piotrusia i Krzysia oraz małżonkę Anię. Jest zapalonym działkowiczem, a także sędzią piłkarskim.

Droga Grzegorza do uzyskania tytułu doktora nie była usłana różami. W 2015 roku zaczął studia doktorskie na

Dr Grzegorz Wanatko

Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Zielonogórskiego i przez następne pięć lat kontynuował naukę. Uczęszczał na zajęcia m.in. z zakresu historii, socjologii, filozofii itp., prowadził kwerendy w najróżniejszych miejscach Polski związanych z tematyką jego pracy oraz prowadził zajęcia ze studentami. Efektem jego wyjątkowej aktywności była obrona dysertacji zakończona powodzeniem.

Gratulujemy naszemu koledze Grzegorzowi jego sukcesu i życzymy dalszej pomyślności w życiu nie tylko zawodowym, ale i prywatnym!

Spotkanie w gronie muzealników

Alicja Błażyńska

30 czerwca 2021 roku był ostatnim dniem pracy starszej kustosz Urszuli Rogowskiej, kierowniczką Działu Oświatowego MZL. Na kilka dni przed tym terminem w muzealnej sali koncertowej odbyło się uroczyste pożegnanie naszej koleżanki. Były podziękowania, kwiaty, portret autorstwa Igora Myszkiewicza oraz drobny, bardzo kobiecy upominek od wszystkich współpracowników. Ula wydała iście królewski poczęstunek. Stoły uginały się pod ciastkami, tortami i czerwcowymi truskawkami. Równoległe toczyły się wspomnienia, a w tle wyświetlane były zdjęcia dokumentujące pracę zawodową Uli, trwającą 44 lata.

Na zakończenie spotkania postanowiliśmy zrobić wspólne zdjęcie, oczywiście na tle renesansowego portalu. Warto dodać, że na spotkaniu pojawiły się również dawne koleżanki z Muzeum – Zosia Zalewska i Elżbieta Maciejewska.

A teraz kilka słów przypomnienia o tym, jak ważną funkcję wypełniała Urszula Rogowska w naszej niedużej społeczności. Na pewno przesadą nie będzie powiedzenie, że o Muzeum wiedziała – jeżeli nie wszystko – to bardzo wiele. I trudno się dziwić, gdyż instytucja ta była pierwszym i jedynym miejscem jej zawodowej aktywności. Pojawiła się tu 1 września 1977 roku, tuż po studiach w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Bydgoszczy. Podobnie jak wielu z nas tylko na chwilę, a została na zawsze. Niemal od początku skierowana została do pracy w Dziale Oświatowym. W 1983 roku po ukończeniu Podyplomowych Studiów Muzeologicznych w zakresie wystawiennictwa na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu awansowała na funkcję zastępcy kierownika. Przez kilka dekad tworzyły z Zofią Zalewską, która odeszła na emeryturę przed kilkoma laty, niezapomniane duo, z entuzjazmem oddające się pracy edukacyjnej z dziećmi, młodzieżą, a także organizujące zajęcia dla osób starszych. Po kilka razy w tygodniu prowadziły lekcje muzealne, warsztaty, organizowały okolicznościowe festyny plastyczne, a także liczne konkursy (m.in. *Moja przygoda w muzeum*, *Muzealne spotkania z fotografią*, *Zielonogórska szopka bożonarodzeniowa*) i wystawy. Warto przywołać w tym miejscu realizowane przez Ulę i Zosię projekty edukacyjno-oświatowe dla uczniów, m.in. w okresie ferii zimowych (*Muzeoferie*) i Dni Zielonej Góry, czy warsztaty plastyczne organizowane w ramach Nocy Muzealnych. Dla najmłodszych zielonogórczyń stworzyły program Muzealnej Akademii Przedszkolaka. Ula była kuratorką oraz współorganizatorką licznych wystaw, m.in.: *Pisanki łużyckie*, prezentacji fotograficznej Wiesława Pikula – *American West*, *Szopki bożonarodzeniowe Stefana Szlachty*, *Świat toruńskiego piernika* i corocznie organizowanych z okazji Dnia Dziecka wystaw pokonkursowych twórczości dziecięcej *Dbam o piękno mego domu – Ziemi*.

Urszula Rogowska

Urszula Rogowska brała udział w licznych konferencjach poświęconych zagadnieniom edukacji w muzealnictwie polskim i przekładała zdobyte tam doświadczenia na praktykę muzealną. Jest też autorką wielu artykułów publikowanych w muzealnym informatorze „Museion”, w „Zielonogórskich Zeszytach Muzealnych”, w monografii *Muzeum w Zielonej Górze 1922-2012* oraz współautorką Informatora o działalności oświatowo-edukacyjnej Muzeum Ziemi Lubuskiej i informatora *Muzealna Akademia Przedszkolaka*.

W latach 1998-2021 roku pełniła funkcję redaktor naczelnej periodyku „Museion”, od jego pierwszego numeru. A nie było to łatwe zadanie, gdyż trzeba było mobilizować współpracowników do pisania artykułów i dotrzymywania terminów. Prowadzony z ogromną skrupulatnością „Museion” jest do dzisiaj dla nas samych, pracowników, szczególnie kroniką wydarzeń muzealnych.

Urszula była też skarbnicą wszelkich informacji związanych ze sprawozdawczością i statystyką. W kajecie – o którym krążyły legendy – zapisane miała wszystkie sprawy, ważne terminy, rozmowy, telefony, nazwiska. Gdy czegoś nie wiedzieliśmy, gdy czegoś szukaliśmy, gdy pomieszały nam się daty – wszystko można było zweryfikować i ustalić w Dziale Oświatowym. Jej rzetelność i drobiazgowość znakomicie wpisywała się również w prace inwentaryzacyjne, tak ważne dla muzealnej instytucji, ponadto dbała też o harmonogram dyżurów na ekspozycjach i organizację oprowadzania wycieczek. Równie mocno angażowała się w prace społeczne, pełniąc różnorodne funkcje, m.in. w latach 2005-2011 była sekretarzem Stowarzyszenia Muzealników Polskich Oddział Lubuski, od 2005 roku jest członkiem Zarządu Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Ziemi Lubuskiej, w latach 2007-2020 była sekretarzem Rady Muzeum Ziemi Lubuskiej, a w latach 2010-2021 przewodniczącą Komisji ZFŚS w Muzeum. Słowem CZŁOWIEK-INSTYTUCJA.

Wybory nowych władz Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Ziemi Lubuskiej

Członkowie Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Ziemi Lubuskiej

Emilia Ćwilińska

23 czerwca 2021 roku w Muzeum Ziemi Lubuskiej odbyło się Walne Sprawozdawczo-Wyborcze Zgromadzenie Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze. Zgodnie ze statutem, co trzy lata członkowie dokonują wyboru nowych władz. Towarzystwo obecnie liczy 42 członków, a w zebraniu uczestniczyły 22 osoby.

W imieniu ustępującego Zarządu sprawozdania podsumowujące mijającą kadencję przedstawili: prezes Andrzej Skibiński i skarbnik Anna Bratkowska. Towarzystwo dzięki dotacjom z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego oraz Urzędu Miasta Zielona Góra zrealizowało w sumie 21 projektów. Miało udział w organizacji wystaw, szczególnie o tematyce winiarskiej, organizacji cyklicznych imprez, takich jak Noc w Muzeum, Jazujące Muzeum, Zielonogórskie Zaduszki oraz wydawaniu publikacji – folderów, katalogów wystaw i kolejnych numerów „Studiów Zielonogórskich” i „Ziemi Lubuskiej”.

W związku z pozytywną oceną i akceptacją podejmowanych działań na kolejną kadencję zaproponowano dotychczasowy skład Zarządu, uzupełniony o jedną osobę, a także dotychczasowy skład Komisji Rewizyjnej. W głosowaniach jawnych jednomyślnie przyjęto władze Towarzystwa.

Prezes Andrzej Skibiński podziękował za zaufanie i ponowny wybór. Zapewnił o dalszej współpracy i współdziałaniu na rzecz Muzeum Ziemi Lubuskiej. Kończącym akcentem była projekcja filmu o przebiegu rozbudowy Muzeum,

a także oprowadzenie po nowych ekspozycjach, na które zaprosił dyrektor Leszek Kania.

Władze Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Ziemi Lubuskiej na kadencję 2021-2024:

Zarząd

Andrzej Skibiński – prezes
 Krystyna Betiuk – wiceprezes
 Krzysztof Hnat – wiceprezes
 Anna Bratkowska – skarbnik
 Izabela Korniluk – sekretarz
 Urszula Rogowska – członek
 Grzegorz Wanatko – członek
 Emilia Ćwilińska – członek

Komisja Rewizyjna

Jerzy Duber – przewodniczący
 Zofia Zalewska
 Anitta Maksymowicz

Pamiątkowa tablica poświęcona Eckerhardtowi Gärtnerowi

Alicja Błażyńska

30 września 2021 roku zielonogórzanie upamiętnili Eckerhardta Gärtnera – wielkiego przyjaciela naszego miasta i ludzi w nim żyjących. Przed gmachem Muzeum Ziemi Lubuskiej, nieopodal starego cisu, wmurowana została płyta z motywem liścia miłorzębu i krótką notką w języku polskim i niemieckim „Ekki / Eckerhardt Gärtner / Przyjaciel Ludzi, Społecznik, Budowniczy Mostów Między Polakami i Niemcami, Honorowy Obywatel Zielonej Góry”. Tych kilka słów trafnie oddaje priorytety, jakimi kierował się ten hojny, choć bardzo skromny donator. Czesław Fiedorowicz wymieniając liczne jego zasługi, powiedział też znamienne słowa oddające rozdarcie, jakie towarzyszyło E. Gärtnerowi przez całe życie – Był człowiekiem o dwóch sercach. Jedno z nich było w Soltau, drugie w Zielonej Górze.

Uroczystść przed budynkiem Muzeum zgromadziła wiele osób, z którymi Ekki przez lata zadzierzgnął więzy prawdziwej przyjaźni. Przybyli przedstawiciele instytucji i stowarzyszeń, będących beneficjentami jego działalności i ofiarności, z wiceprezydentem Zielonej Góry – Dariuszem Lesickim na czele. Uhonorować Ekkiego przyszli również mieszkańcy miasta, bo też właśnie oni najbardziej odczuli, jak bezcenna była jego pomoc w trudnych latach 80. i 90. W spotkaniu wzięła też udział Heidi Lüthmann (córka) wraz z przedstawicielami miasta Soltau. Goście z Niemiec przyjechali dosłownie na parę godzin, i dane im było na własne oczy przekonać się, jak ważne miejsce zajmuje ich rodak w pamięci zielonogórzan.

Odsłonięcie tablicy nie było jedynym elementem uroczystości. Na leżącym nieopodal skwerze został posadzony miłorząb symbolizujący dwoistą naturę Eckerhardta Gärtnera. Symbolicznego aktu wkopania rośliny dokonali wspólnie m.in.: Heidi Lüthmann, Czesław Fiedorowicz, Dariusz Lesicki, Leszek Kania, Marzanna Gniazdowska.

Pomysłodawczynią i osobą spajającą wydarzenie była Barbara Krzeszewska-Zmyślony, która od wielu lat aktywnie zabiegała o takie właśnie upamiętnienie Ekkiego. Na szczęście jej idea znalazła poparcie Urzędu Miasta, który sfinansował projekt i wykonanie płyty. Autorem tablicy jest artysta-rzeźbiarz Artur Wochniak.

Tablica pamiątkowa Eckerhardta Gärtnera wmurowana w zielonogórski deptak

Podczas uroczystości, od lewej Marzanna Gniazdowska, Heidi Lüthmann, Barbara Krzeszewska-Zmyślony

Posiedzenie Rady Muzeum Ziemi Lubuskiej

Arkadiusz Cincio

29 czerwca 2021 roku odbyło się pierwsze od początku pandemii COVID-19 posiedzenie Rady Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze. Do zadań Rady należy sprawowanie nadzoru nad wypełnianiem przez Muzeum Ziemi Lubuskiej jego statutowych zadań. Rada opiniuje również plany i sprawozdania roczne.

W posiedzeniu wzięli udział: prof. dr hab. Czesław Osękowski – przewodniczący, prof. dr hab. Dariusz Dolański, dr Tomasz Andrzejewski, dr Anna Komar, Małgorzata Bukowicz, dr Anitta Maksymowicz i dr Arkadiusz Cincio. Muzeum reprezentowali – dyrektor Leszek Kania oraz jego zastępca dr Longin Dzieżyc.

Zebranych przywitał przewodniczący Rady – prof. Cz. Osękowski, który wyraził uznanie dla dyrekcji Muzeum i jej pracowników za sfinalizowanie rozbudowy placówki w trudnych warunkach. Członkowie Rady Muzeum Ziemi Lubuskiej obejrzeni film ukazujący zakres wykonanych prac. Po projekcji dyrektor Muzeum Ziemi Lubuskiej – Leszek Kania, przedstawił sprawozdanie z działalności Muzeum za rok 2020 oraz plan dalszych działań w 2021 roku.

Zebrani podjęli jednomyślnie uchwały o pozytywnym zaopiniowaniu sprawozdania i planu. W czasie dyskusji wyrazy uznania dla pracy Muzeum w czasie remontu wyrazili członkowie Rady – dr Tomasz Andrzejewski oraz prof. Tomasz Dolański. Ostatnim punktem programu było zwiedzanie nowych ekspozycji, po których członków Rady oprowadzili Leszek Kania i Longin Dzieżyc.

Członkowie Rady Muzeum podczas spotkania

Wizyta gości z Haus Schlesien w Königswinter

Anitta Maksymowicz

25 października 2021 roku miała miejsce bardzo miła uroczystość. Po długiej, spowodowanej pandemią, przerwie odwiedzili nas przyjaciele z Haus Schlesien (Dom Śląski) w Königswinter (Nadrenia Północna-Westfalia). Kierująca Centrum Dokumentacji i Informacji Domu Śląskiego Nicola Remig i odpowiedzialny za współpracę naukową Adam Wojtala przyjechali, by zapoznać się z nowymi wystawami, omówić możliwości na przyszłość, poznać nasze doświadczenia z rozbudowy i opowiedzieć o własnych planach, gdyż obecnie Haus Schlesien jest w trakcie przebudowy, ale przede wszystkim, by wzmocnić długoletnią współpracę.

Kontakty między naszymi instytucjami liczą już około 20 lat. Liczne wystawy, konferencje, publikacje czy projekty internetowe – to tylko kilka przykładów aktywnego współdziałania. Mimo trudnej sytuacji ostatnich kilkunastu miesięcy, nadal podtrzymywaliśmy łączność, czego efektem jest m.in. cenny depozyt z Haus Schlesien, który znalazł się na nowej wystawie historycznej: dwa obiekty ilustrujące losy Niemców zmuszonych do opuszczenia swych śląskich domów – wózek uchodźców oraz bezpośrednio związana z naszym miastem walizka z Grünbergu.

Główny punkt spotkania, w którym z ramienia MZL wziął udział dyrektor Leszek Kania, jego zastępca Longin Dzieżyc, Izabela Korniluk oraz Anitta Maksymowicz przewidywał podpisanie Umowy kooperacyjnej, dzięki której wzmocnione zostaną nasze kontakty w zakresie, w którym już od dawna działamy, m.in. na polu organizacji wystaw, publikacji czy projektów naukowych. Podczas spotkania Nicola Remig i Leszek Kania podpisali i wymienili się dokumentami potwierdzającymi wolę obu instytucji. W ten sposób wieloletni związek między naszymi placówkami został sformalizowany.

Po części oficjalnej goście w towarzystwie dyrektora i kuratorów zwiedzili nowe ekspozycje stałe. Szczegółne wrażenie zrobiła na nich multimedialna makieta, ale także „ślimak” z panoramą Grünbergu oraz multimedialne prezentacje w części dotyczącej powojennych przesiedleńców, z zainteresowaniem obejrzeni też Galerię Złotego Grona. Goście docenili nakład pracy włożony w przygotowanie ekspozycji i wyrazili życzenie, by i trwająca właśnie przebudowa Haus Schlesien równie szybko przyniosła tak pozytywne efekty. Życzymy tego naszym Partnerom i cieszymy się, że nasza współpraca będzie kontynuowana.

Nicola Remig i Leszek Kania

II Lubuski Kongres Muzeów Zakończenie projektu rozbudowy i modernizacji Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze

Alicja Błażyńska

26 października 2021 roku w siedzibie Muzeum Ziemi Lubuskiej odbył się II Lubuski Kongres Muzeów. Honorowy patronat nad wydarzeniem objęła Elżbieta Anna Polak – Marszałek Województwa Lubuskiego. W tym roku jego obrady zdominowała towarzysząca mu uroczystość oficjalnego zakończenia projektu i rozbudowy i modernizacji Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze. Stała się ona okazją do podziękowania pracownikom sprawującym opiekę merytoryczną nad inwestycją oraz wykonawcom robót budowlanych, technicznych i aranżacyjnych, a także przypomnienia roli osób, które zainicjowały ideę zmiany wizerunku Muzeum.

Uroczystość uświetnili: Anita Kucharska-Dziedzic – posłanka na Sejm RP, Wojciech Perczak – wicewojewoda województwa lubuskiego, Łukasz Porycki – wicemarszałek województwa lubuskiego, prof. Wojciech Strzyżewski – rektor Uniwersytetu Zielonogórskiego, Mirosław Glaz – dyrektor Departamentu Infrastruktury Społecznej Urzędu Marszałkowskiego. Nie zabrakło również wspaniałych seniorów – Zbigniewa Czarnucha oraz Stanisława Kowalskiego, którzy zawsze są obecni w ważnych dla naszego Muzeum chwilach i dzielą się chętnie swoimi doświadczeniami.

Podczas spotkania kilkoro pracowników MZL uhonorowanych zostało medalami i odznakami honorowymi za szczególny wkład pracy przy realizacji projektu. Dr Longin Dzieżyc i Jerzy Duber otrzymali Srebrne Krzyże Zasługi, natomiast Marta Gawęda-Szymaniak oraz dr Izabela Korniluk – Odznaki Honorowe Zasłużony dla Województwa Lubuskiego.

Kolejnym punktem wydarzenia było wręczenie podziękowań przedstawicielom następujących firm: Perbud, Inveni, A+V, Projekt Menager, Progamp, Wielkopolskiej Grupy Prawniczej, AC Studio oraz Elgreco.

W części merytorycznej dr Longin Dzieżyc wygłosił wykład pt. *75 lat muzealnictwa na Ziemi Lubuskiej*, następnie dr Izabela Korniluk odniosła się do założeń wystawy *Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski*, dr Anitta Maksymowicz przybliżyła temat osadnictwa na Ziemi Lubuskiej po roku 1945 w kontekście nowej wystawy historycznej w MZL, a Marta Gawęda-Szymaniak omówiła koncepcję Galerii Złotego Grona.

Uczestnikom obrad czas umilił wysep Quodlibet Orchestra z udziałem Bogumiły Tarasiewicz (mezzosopran) wykonując znane standardy amerykańskie i polskie melodie przedwojenne.

Wicemarszałek województwa lubuskiego Łukasz Porycki i dyrektor MZL Leszek Kania

Dariusz Wolimowski i Maciej Kałmucki – prezesi PERBUD Sp. z o.o.

Wśród gości Zbigniew Czarnuch

Dr Stanisław Kowalski

Bogumiła Tarasiewicz i Quodlibet Orchestra podczas koncertu

Projekt pn. „Rozbudowa i modernizacja Muzeum Ziemi Lubuskiej” zrealizowany został w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 przy udziale środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz z budżetu Województwa Lubuskiego.

Głównym jego celem jest zwiększenie różnorodności i oddziaływania oferty kulturalnej i edukacyjnej Muzeum Ziemi Lubuskiej poprzez rozbudowę i modernizację obiektu w taki sposób, aby efekty realizacji zaspakajały szeroko rozumiane potrzeby społeczeństwa, w tym potrzeby osób z dysfunkcjami i grup wykluczonych, w aspekcie kontaktu z cennym i wartościowym dziedzictwem kulturowym, którym jest zarówno sam gmach Muzeum jak i zbiory zgromadzone przez instytucję.

Efektom inwestycji jest poprawa dostępności do unikatowych zbiorów kultury oraz wzrost ruchu turystycznego. Rozbudowa przyczyniła się także do zwiększenia liczby odwiedzających. W chwili obecnej ze względu na pandemię możliwości uzyskania zakładanych wskaźników projektu są niestety ograniczone. Projekt uwzględnił potrzeby osób niepełnosprawnych. Muzeum dostosowano do wymagań osób z dysfunkcją narządów ruchu (winda, dostosowane toalety, utworzenie miejsc parkingowych).

– Całkowita wartość projektu: 20 631 055,39 PLN

– Kwota dofinansowania ze środków Unii Europejskiej: 12 623 056,08 PLN

– Wysokość dofinansowania z budżetu Województwa Lubuskiego: 8 007 999,31 PLN

Okres realizacji projektu: 05.12.2016 – 29.05.2020

Dzięki realizacji projektu nasz region zyskał nowoczesną na poziomie europejskim instytucję, wzbogaconą o nowe wystawy stałe: *Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski, Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX wieku* oraz dobrze wyposażoną salę konferencyjną, przestronny hol i przystosowaną do swojej funkcji salę edukacyjną.

Przedmiotem zadania była również modernizacja za-
bytkowego gmachu Muzeum Ziemi Lubuskiej. W ramach projektu m.in. zrealizowano prace:

Drugą część Kongresu wypełniły zagadnienia związane z życiem muzeów w Lubuskiem. Po obejrzeniu nowych wystaw powstałych dzięki rozbudowie, goście zostali zaproszeni do podzielenia się refleksjami dotyczącymi funkcjonowania instytucji muzealnych podczas pandemii. Ton wypowiedzi, jak podkreślił jeden z jej uczestników miał wydźwięk słodko-gorzki. Z jednej strony okazało się, że wiele placówek podjęło działania w sieci, realizowało różnorodne akcje streamingowe, robiło wszystko, by nie tracić kontaktu z odbiorcami swoich działań. Mimo tego ogromnego wkładu pracy, większość bardzo ucierpiała pod względem finansowym z uwagi na brak możliwości zarabiania. Z drugiej natomiast strony zaobserwowany został – mniej więcej od czasu wakacji – bardzo radujący muzealników wzrost frekwencji zwiedzających. Można by rzec prawdziwy boom wycieczkowy i edukacyjny, dający nadzieję na przyszłość.

Fasada dobudowanej części Muzeum

Portal z 1596 roku zdobiący nowy hol Muzeum

- wyremontowano instalację centralnego ogrzewania w całym budynku z wymianą pionów, podejść i grzejników oraz remontem węzła ciepłego – wymiennika ciepła,
- wymieniono wewnętrzną stolarkę drzwiową,
- osuszono i zabezpieczono ściany zewnętrzne kondygnacji podziemnej ze względu na wysokie zawilgocenie ścian piwnic,
- zabezpieczono belki stalowe stanowiące główne elementy nośne dachu
- wymieniono spękaną kamienną posadzkę w holu na parterze, co spowodowało ujednolicenie całego hallu (starego z nowopowstałym),
- wyremontowano instalację SAP (przeciwpożarowa: czujki dymu, sygnalizacja dźwiękowa, centrala) w celu ujednolicenia systemu w całym obiekcie po rozbudowie,
- wyposażono cały obiekt po rozbudowie w system kontroli dostępu, dla podniesienia bezpieczeństwa osób i mienia, a szczególnie zbiorów,
- wymieniono instalację antywłamaniową oraz monitoring wewnątrz i na zewnątrz budynku (czujniki ruchu i centrala, która umożliwia połączenie z firmą ochraniającą Muzeum, instalacja kamer wewnątrz i na zewnątrz oraz monitorów w pomieszczeniu ochrony).

Powierzchnia całkowita Muzeum Ziemi Lubuskiej, dzięki realizacji projektu, powiększona została o 2367,60 m² i obecnie wynosi 6843,10 m², użytkowa natomiast jest większa o 1990,87 m² i wynosi 5317,87 m². Rozbudowa instytucji zniwelowała wiele problemów związanych z funkcjonowaniem Muzeum, takich jak przechowywanie i eksponowanie zbiorów, brak zaplecza konferencyjnego czy profesjonalnej pracowni fotograficznej. Powiększenie powierzchni budynku wpłynęło korzystnie nie tylko na funkcjonalność obiektu, ale także na jego estetykę. Budynek stał się nowoczesny, bardziej przyjazny zarówno dla osób niepełnosprawnych ruchowo, jak i – dzięki zastosowaniu nowoczesnych technologii – dla środowiska. Można zaryzykować stwierdzenie, że Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze jest jedną z głównych atrakcji turystycznych naszego regionu.

Sala konferencyjna

Klatka schodowa

Z życia Muzeum – ważniejsze wydarzenia

styczeń – październik 2021

STYCZEŃ

4 I – 17 I – Muzeoferie on-line.

Warsztaty edukacyjno-plastyczne pt. *To, co dzieci lubią najbardziej. Moja zabawka.*

25 I – W ramach Studium o Sztuce i Historii wykład dr. W. Kwaśniewicza pt. *Bitwa Warszawska 1920, czyli Cud nad Wisłą.* Wydarzenie on-line.

LUTY

1 II – W pierwszym dniu otwarcia Muzeum po kolejnym lockdownie, naszą instytucję odwiedził Wicemarszałek Województwa Lubuskiego Łukasz Porycki wraz z kierownictwem Departamentu Infrastruktury Społecznej –

dyrektorem Mirosławem Glazem oraz jego zastępcami Tatianą Janiak i Andrzejem Ziarkiem.

MARZEC

1 III – Zaproszenie do udziału w konkursie plastycznym pt. *Moja przygoda w Muzeum* w ramach XLII Międzynarodowych Spotkań Artystycznych dla Dzieci i Młodzieży pod hasłem *Dlaczego tęsknię za Muzeum.* Organizatorem wydarzenia jest Muzeum Okręgowe w Toruniu.

3 III – Udostępnienie nowych ekspozycji, powstałych dzięki rozbudowie MZL: *Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski* oraz *Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX wieku.*

- 9 III** – Biblioteka Uniwersytetu im. Jana Kazimierza w Bydgoszcy – wykład dr Anitty Maksymowicz pt. *Obóz Kościuszkowski w Niagara-on-the-Lake* towarzyszący wystawie.
- 10 III** – Udostępnienie wystawy pt. *Galeria Nowy Wiek. 20 lat!*, będącej podsumowaniem dwóch dekad prezentacji sztuki współczesnej w zielonogórskim Muzeum.
- 12 III** – Otwarcie wystawy rysunków Kamili Szcześniak pt. *O Kobietach wiemy wszystko...* oraz promocja książki artystki pt. *Nieladnie. Wielka księga fakapu*.
- 17 III – 3 V** – Zamknięcie MZL z powodu pandemii. Kolejny lockdown.
- 25 III** – Publikacja na stronie internetowej MZL wirtualnego spaceru po wystawie *Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX wieku*.

KWIECIEŃ

Działalność on-line. Publikacje na muzealnym Facebooku – prezentacje zabytków z kolekcji MZL, zajęcia edukacyjne, zagadki, krzyżówki, kolorowanki oraz inne działania edukacyjne, filmy o ekspozycjach czasowych.

MAJ

- 5 V** – Finisaż wystawy pt. *Galeria Nowy Wiek. 20 lat!* – podsumowanie dwóch dekad prezentacji sztuki współczesnej w MZL.
- 11 V** – Udostępnienie ekspozycji pt. *Wystawa prac dzieci z różnych stron świata* ze zbiorów Galerii i Ośrodka Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu.
- 15 V** – Udostępnienie wystawy pt. *Konwisarstwo XVII-XX w. Zapomniane rzemiosło*.
- 15 V** – Chińska Noc w Muzeum (część pierwsza).
Udostępnienie wystaw poświęconych sztuce chińskiej:
– *Kolekcja obrazów haftowanych ze zbiorów Ambasady Chińskiej Republiki Ludowej w Polsce*,
– *Sztuka chińska ze zb. Muzeum Narodowego w Szczecinie*,
– *Chiny – tradycja i kultura*, fot. Edwarda Grzegorza Funkego,
– *Prace plastyczne dzieci i młodzieży z Chin* ze zbiorów Galerii i Ośrodka Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu.
Podczas Chińskiej Nocy MZL było czynne dla zwiedzających w godz. 14.00 – 20.00.
- 19 V** – Obraz Andrzeja Strumiły *Nasza ziemia* ze zbiorów MZL został wypożyczony na wystawę pt. *Zimna rewolucja. Społeczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej wobec socrealizmu, 1948-1959* do Narodowej Galerii Sztuki – Zachęta. Otwarcie ekspozycji nastąpiło 27 maja 2021 roku.
- 26 V** – Otwarcie wystawy Tomka Kawiaka pt. *Ślady 1962-2021* w Galerii Nowy Wiek. Wernisaż z udziałem Autora.

CZERWIEC

- 8 VI** – obrona przez Grzegorza Wanatko rozprawy doktorskiej pt. „Życie religijne osób przesiedlonych w ramach akcji Wisła na Ziemi Lubuskiej”.
- 9 VI** – Koncert Andrzeja Jagodzińskiego z cyklu *Jazzujące Muzeum* oraz prezentacja panoram Zielonej Góry ze zbiorów MZL.

- 16 VI** – Studium Wiedzy o Sztuce i Historii – *Ślady 1962-2021* – twórczość Tomka Kawiaka – kuratorskie prowadzenie po wystawie w Galerii Nowy Wiek – Leszek Kania oraz prezentacja filmu dokumentalnego o artyście pt. *TATO (TAusche TOmek)* Nataszy Ziółkowskiej.
- 17 VI** – Promocja książki Bartłomieja Gruszki pt. *Atelier fotograficzne w dawnej Zielonej Górze* (Grünberg in Schlesien).
- 18 VI** – Wernisaż wystawy pt. *Od winiarni Briegera do cerkwi greckokatolickiej*.
- 18 VI** – Ogłoszenie konkursu plastycznego: *Para buch – koła w ruch. 150 lat kolei w Zielonej Górze* organizowanego przez MZL oraz Przewozy Regionalne POLREGIO.
- 23 VI** – Walne zebranie sprawozdawczo-wyborcze Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Ziemi Lubuskiej.
- 24 VI** – Spotkanie pracowników MZL w związku z zakończeniem wieloletniej pracy w MZL Urszuli Rogowskiej.
- 29 VI** – Posiedzenie Rady Muzeum Ziemi Lubuskiej.
- 29 VI i 30 VI** – *Wakacje w Muzeum. Spotkania z historią i sztuką* – warsztaty edukacyjno-plastyczne dla uczestników półkolonii, dotyczące dwóch tematów: *Dziedzictwo i współczesność. Warsztaty genealogiczne* oraz *Każdy jest artystą. Malujemy portret*.

LIPIEC

- 2 VII** – Otwarcie wystawy pt. *Helena Zadrejko. Malarstwo. 50 lat pracy twórczej*.
- 7 VII** – Koncert kameralny w wykonaniu Veloce String Quartet, organizowany przez Stowarzyszenie Pro Musica.
- 14 VII** – Wizyta beneficjentów i przedstawicieli zielonogórskiego oddziału Fundacji Szansa dla Niewidomych.

SIERPIEŃ

- 6 VIII** – Konferencja pt. *Widzę dotykiem i słuchem* zorganizowana przez Fundację Szansa dla Niewidomych.
- 10 VIII** – Biblioteka Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu – wykład dr Anitty Maksymowicz pt. *Obóz Kościuszkowski w Niagara-on-the-Lake* podczas finisażu.
- 13 VIII** – Klub 12. Szczecińskiej Dywizji Zmechanizowanej, Szczecin – wykład dr Anitty Maksymowicz pt. *Obóz Kościuszkowski w Niagara-on-the-Lake* podczas wernisażu.
- 17 VIII** – koncert pamięci Piotra Machalicy – plenerowa odsłona cyklu *Jazzujące Muzeum*.

WRZESIEŃ

- 8 IX** – Otwarcie wystaw:
– *Winnice lubuskie wczoraj i dziś* – pokaz działalności sześciu winnic, które były prezentowane przez MZL w latach 2015-2020.
– *Winnica Julia w Zielonej Górze – czy wino jest kobietą?*
- 10 IX** – Uroczyste posiedzenie Rady Miejskiej w MZL, na którym wręczono Nagrody Kulturalne Miasta Zielona Góra. Wśród nagrodzonych znalazł się m.in. artysta plastyk Igor Myszkiewicz.

- 13 IX** – Muzeum uhonorowane Idolem Specjalnym – nagrodą przyznaną przez Fundację Szansa dla Niewidomych, za działalność na rzecz osób z dysfunkcjami wzroku oraz wyróżnieniem za podejmowane działania na rzecz poprawy dostępności obiektu i zbiorów dla osób z różnymi dysfunkcjami.
- 14 IX** – Collegium Polonicum w Słubicach, konferencja „O historii transformacji. Dziedzictwo kulturowe pogranicza nad Odrą Środkową w dobie nowoczesności”, wystąpienie dr Anitty Maksymowicz: *XIX- i XX-wieczne migracje w Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze*.
- 17-19 IX** – Dni Otwarte Funduszy Europejskich pod hasłem „Nowy gmach – nowe ekspozycje w Muzeum Ziemi Lubuskiej” – kuratorskie oprowadzanie po nowych ekspozycjach *Dziedzictwo i współczesność. Zielona Góra – region lubuski* oraz *Galeria Złotego Grona. Kolekcja sztuki polskiej XX wieku*. Warsztaty on-line pt. „Poznajemy naszą historię”.
- 18 IX** – Europejskie Dni Dziedzictwa obchodzone w 2021 roku pod hasłem „Smaki dziedzictwa”. Muzeum przygotowało dla najmłodszych warsztaty pn. „Lubuscy znawcy smaków”.
- 20 IX** – Finał konkursu plastycznego dla dzieci *Para buch – koła w ruch. 150 lat kolei w Zielonej Górze*.
- 22 IX** – MZL zostało uhonorowane tytułem Lubuski Mister Budowy w kategorii zabytkowe obiekty budowlane.
- 22 IX** – Otwarcie wystawy *Anna Gapińska-Myszkiewicz (1941-2020). Nastroje. Malarstwo i rysunek*.
- 23 IX** – Seminarium „Zwischen Fürstenwalde und Międzyrzecz. Kunst und Kultur des Mittelalters und der Frühen Neuzeit im deutsch-polnischen Grenzraum an der Mittleren Oder”, wystąpienie dr Anitty Maksymowicz: *Auswanderung aus dem brandenburgisch-schlesischen Grenzgebiet nach Südaustralien im 19. Jahrhundert*.
- 23 IX** – Promocja książki Krzysztofa Koziółka *Biały pył... Piekło na K2*.
- 25 IX** – Chińska Noc w Muzeum (część druga).
 Udostępnienie wystaw poświęconych sztuce chińskiej:
 – *Kolekcja obrazów haftowanych ze zbiorów Ambasady Chińskiej Republiki Ludowej w Polsce*,
 – *Sztuka chińska ze zbiorów Muzeum Narodowego w Szczecinie*,
 – *Chiny – tradycja i kultura*, fot. Edwarda Grzegorza Funkego,
 – *Chiński wyścig. W poszukiwaniu miejsca*, fot. Marty Hutnik.
- Ponadto odbyły się:
 – Warsztaty edukacyjno-plastyczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych prowadzone przez Krystynę Betiuk *Chińczycy w darze podarowali światu wachlarze*.
 – Pokaz parzenia herbaty przygotowany przez pochodzącą z Państwa Środka Yuhan Xue (obecnie Sara Szaranek).
 – Pokaz i ćwiczenia kaligrafii prowadzone przez Mirosława Gugałę.
 – Konkurs wiedzy o Chinach pt. *Za Chiny tego nie zgadniesz*. Podczas Chińskiej Nocy MZL było czynne dla zwiedzających w godz. 16.00 – 21.00.

- 30 IX** – Odświeżenie tablicy pamiątkowej poświęconej Eckehardtowi Gärtnerowi przed siedzibą Muzeum.

PAŹDZIERNIK

- 1 X** – Otwarcie wystawy *Para buch – koła w ruch. 150 lat kolei w Zielonej Górze*, wręczenie nagród laureatom konkursu plastycznego.
- 2-3 X** – W ramach akcji *Weekend seniora z kulturą* odbyło się bezpłatne kuratorskie oprowadzanie po wystawie *Para buch – koła w ruch. 150 lat kolei w Zielonej Górze*.
- 5 X** – Lekcja pilotażowa skierowanych do osób z niepełnosprawnością wzroku i słuchu w ramach projektu pt. „Opowieści obrazów – dotknij, poznaj, posłuchaj”. Uczestnikami pierwszej lekcji pt. *Od pejzażu do abstrakcji* byli uczniowie z Zespołu Szkół Specjalnych nr 1 w Zielonej Górze.
- 6 X** – Koncert z cyklu *Jazzujące Muzeum* pt. *Jazzowe impresje* w wykonaniu trębacza Jacques’a Kuby Seguina, zielonogórskiego kwartetu Talloris (Kamila Susłowicz, Beata Golemberska, Ewa Schuhmacher, Anna Kulak) oraz Michała Nienadowskiego (bas) i Wojtka Pruszyńskiego (fortepian).
- 11 X** – Wizyta Frédéric’a Billet’a – Ambasadora Republiki Francuskiej w Polsce.
- 12-13 X** – Posiedzenie polsko-niemieckiego komitetu gospodarki przestrzennej w sali konferencyjnej MZL organizowane przez Lubuski Urząd Marszałkowski.
- 13 X** – Powrót obrazu Andrzeja Strumiły z wystawy *Zimna rewolucja. Społeczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej wobec socrealizmu, 1948-1959*.
- 13 X** – W ramach projektu „Opowieści obrazów – dotknij, poznaj, posłuchaj” odbyło się spotkanie pt. *Figury, linie i materie – szlakiem malarstwa współczesnego*, w którym wzięły udział osoby z Fundacji Szansa dla Niewidomych oraz Okręgu Lubuskiego Polskiego Związku Niewidomych.
- 13 X** – Studium Wiedzy o Sztuce i Historii – *Anna Gapińska-Myszkiewicz (1941-2020). Nastroje. Malarstwo i rysunek* – kuratorskie oprowadzanie po wystawie – Igor Myszkiewicz.
- 15 X** – Otwarcie wystawy pt. *Wyobraź sobie. Sztuka w zmieniającym się świecie, sztuka zmieniająca świat*, przygotowanej z okazji 30-lecia Instytutu Sztuk Wizualnych Uniwersytetu Zielonogórskiego.
- 20 X** – Otwarcie wystawy i promocja książki Igora Myszkiewicza *Ilustrowana kronika Zielonej Góry*.
- 20 X** – Inauguracja nowego cyklu muzealnego – *Filmy o jazzie*. Bohaterem pierwszego obrazu był znakomity Miles Davis.
- 25 X** – Wizyta gości z Haus Schlesien (Dom Śląski) w Königswinter (Nadrenia Północna-Westfalia) – Nicolii Remig kierującej Centrum Dokumentacji i Informacji Domu Śląskiego i Adama Wojtali odpowiedzialnego za współpracę naukową.
- 26 X** – II Lubuski Kongres Muzeów połączony z oficjalnym zakończeniem projektu rozbudowy i modernizacji MZL.

Opracowanie: U. Rogowska, E. Ćwilińska

CHIŃSKA NOC

W MUZEUM
ZIEMI LUBUSKIEJ

Szczegółowe informacje w numerze na stronach 4-11

Mecenasi Chińskiej Nocy w Muzeum Ziemi Lubuskiej:

HONOROWY PATRONAT
NAD WYDARZENIEM OBJĘLI:

Ambasada
Chińskiej Republiki Ludowej
w Polsce

Elżbieta Anna Polak
Marszałek
Województwa Lubuskiego

Janusz Kubicki
Prezydent
Miasta Zielona Góra

SPONSOR WYDARZENIA:

PARTNER WYDARZENIA:

MECENASI WYDARZENIA:

Zrealizowano
przy pomocy
finansowej
Miasta Zielona Góra

WSPÓŁPRACA:

WSPÓŁPRACA MEDIALNA:

